

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy hora 50 lei.
Nagyváradon: egy hora 40 lei

Főszerkesztő: HEGEDÜS NÁNDOR
Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezső)-utca 6.

Bratianu jelentést tett a fascista-mozgalomról a királynak

Szeptember végére tervezték az államcsínyt — Ujabb letartóztatások?
A külügyminisztert sürgősen Sinájába hívták

A bukaresti lapok ma már kolumnás tudósításokat irnak fascista összeesküvésről, óriási betűkből szedett cikkekben számolnak be a Mussolini-féle eseményekről. Benniünket legközelebb érint az az elsőmorító tény, hogy Bukarestben — úgy lát-szik — nem tudnak elképzelni olyan mozgalmat, amibe az erdélyi magyarságot bele ne keverjék. Ez esetben is, a nagyon is fölfujt és jórészt bukaresti redakciókban készült fascista-összeesküvést magyar izzel spékélik, az erdélyi magyarságra húzzák rá — a saját konyhájukról készült fantáziasütetüket. A romániai fascizmusról már hónapok óta rebesgetnek különféle verziókat, arról azonban mindmáig soha nem hallottunk, hogy a magyarságnak a legtávolabbi szerepe lett volna a fascista propagandában. De nem is lehet. A fascizmus jellemző tünete a legtürelmetlenebb sovénizmus. Már pedig a fascizmus a kisebb ségi problémákat éppen úgy nem ismeri, mint a liberális kormány. Olyan szűklátókörűnek, sőt egyenesen vaknak talán még sem lehet elképzelni a romániai magyarságot, hogy a fascizmus életrekelésével sajátján magának ásson vermet. És most a fascista szervezkedéssel kapcsolatban mégis a magyarságot vádolják meg fascista-antisemita velleitásokkal.

A bukaresti Dimineata szenzációs leleplezéséről tegnapi számunkban már hírt adtunk s az egész leleplezést a bukaresti lapok tájékoztatására vezettük vissza az erdélyi magyarságra vonatkozó híradást illetőleg.

A bukaresti Presa legújabb száma közöl szenzációs részleteket a romániai fascista-mozgalomról, amely

az olasz és spanyol fascista-mozgalom mintájára, a jelenlegi államrend megbuktatásával, Romániában katonai diktatúrát szervez.

— Az utóbbi hat hónap alatt — írja a lap — úgynevezett fascista-mozgalom indult meg Bukarestben, amely továbbterjedt az ország többi részében is. Szervezete titkos, céljai pedig rejtettek.

A mozgalom csakhamar nyiltabbá vált és a fascizmus bukaresti hivatalos lapja már diktatúrát emlegetett, maga akarván szabályokat állítani fel az ország dolgaiban. Azonban mindezek nem keltettek volna aggodalmakat senkiben, — írja a Presa — ha súlyos tények nem derültek volna ki.

Kiderült ugyanis, hogy az úgynevezett fascista-mozgalom moldvai, antiszemita színezetű osztályának sikerült

nagyszámu tartalékos, sőt igen sok tényleges és magasabb rangú tisztet is bevontnia a soraiba a havasalföldi és oltvidéki ezredekéből.

A kormány most már azzal is tisztában van, hogy milyen célokat követett a fascista-társaság. A mozgalom célja:

halál a politikai pártokra és katonai diktatura létesítése.

Ennek a célnak a megközelítése végett ezelőtt mintegy négy hónappal sapirográfon sokszorosított kiáltványt adtak ki, amely következőleg kezdődik:

Bajtársak! A hadsereg évkönyve után minden tisztnek megküldött kiáltvány már tudatta, hogy be fog állani egyik napon az a szükség, hogy az országban levő korhadtt elemek ellen egyetlen emberként keljenek fel, hogy rendet teremtsenek az országban. Aztán a következő szavakkal végződik a kiáltvány: „Legyetek készen ama napra, amelyen a jeladás megtörténik.”

A tisztek nagyrésze a kapott kiáltványt betérjesztette az illetékes parancsnoksághoz, egyrészt azonban megtartotta, ami lehetővé teszi mások csatlakozását is. Mardarescu hadügyminiszter és Bratianu miniszterelnök közbelépése lecsillapította a mozgalmat.

Az Adeverul jelentése szerint

Bratianu miniszterelnök tegnap közölte a királynál a fascista-szervezetel szemben megindított nyomozás adatait. Hangsúlyozta, hogy a fascisták a spanyol katonai forradalom sikerétől felbátorodva, elhatározták akciójuk és terveik gyors végrehajtását. A miniszterelnök részletesen közölte a királynál az erdélyi magyar-irredenta szervezetről kapott jelentését is.

Bukarestben újabb minisztertanács

Portugáliában is nemzeti forradalom készül

Leverték a bolgár parasztlázadást

A Berliner Tagblatt londoni jelentése szerint Portugáliában is rendkívül feszült a belpolitikai helyzet. Kormánykörök erősen számolnak

egy fascista fordulat bekövetkeztével.

A portugál kormány, hogy a kirobbanó mozgalomnak elejét vegye, a legszigorubb rendszabályokat fogantatosította.

Szófiából jelentik: Minden elterjedt hírrel szemben, mintha a parasztlázadás si-

keresen folytatódna Bulgáriában, hivatalosan jelentik, hogy a kormány leverte a kommunista forradalmat, amelyhez a parasztpárt csatlakozott. Több kommunista vezetőt agyonlőttek.

A parasztszervezők átszöktek Jugoszláviába.

A döntőcsata Lobanál volt, ahol a kormány-csapatok leverték és egészen megsemmisítették a bolgár kommunista bandákat.

A kölni munkások fegyverrel rekvirálnak élelmet

Megszűnik az ellentállás a Ruhr-vidéken?

Kölnből jelentik, hogy a munkások bunkósbotokkal, vasdorongokkal felfegyverkezve a szomszédos falvakba indultak élelmiszereket rekvirálni. A parasztszervezők nem mernek ellentállni. Patlenből a munkanélküliek a közeli falvakba indultak népgyűléseket tartani. A szónokok

három dollár rendkívüli segílyt követelnek, ha nem kapják meg, úgy fosztogatni fognak.

Düsseldorf, szeptember 22. A Havas-ügynökség jelenti: A megszállott területek kormányképviselői, mint hírlí, tükos utasítással visszatértek Berlinből, hogy a lakosságot a passzív rezisztencia megszüntetésére előkészítsék.

Westfáliában a kormány elnöke a tartomány sajtóképviselőit felszólította, hogy az ellenállás megszüntetésére készítsék elő a lakosságot.

Hamburgi jelentés szerint Stinnes, aki a Ruhr-megszállás óta üzemszékhelyét Hamburgba helyezte át, most ismét visszaköltözött a Ruhr-vidékre, ami politikai és gazdasági körökben nagy feltűnést keltett.

Tizenöt nap múlva megkezdik a piac kiépítését

A bazárosok küldöttsége a prefektusnál

Megírtuk, hogy Bucsekó polgármesternek sikerült bukaresti útján végleg rendezni a piac átépítés kérdését. A minisztérium jóváhagyta a városi tanács felterjesztett javaslatait s mindössze annyit írt elő, hogy az 1 millió 300.000 leis munkálatok elvégzésére nyílt árlejtést hirdessen a város. Az árlejtést 15 napig kell az eset sürgősségére való tekintettel kifüggeszteni a törvényes 30 nap helyett.

A szoborelhelyezés s a Szent László-ter parkirozási tervén semmi változás nem esett.

Hosszu hónapok halasztgatása után tehát két hét múlva megkezdődhetnek a piac áthelyezési munkálatai, amit annyi heves harc és konverzálás előzött meg. Az áthelyezés a leg-sürgősebb stádiumban van, egyrészt mert az őszi esőzések beálltával piac nélkül maradhat a város, másrészt mert még mindig tart a piaci árusok véget nem érő elvándorlása, akik az új ke-retek között sehogy sem tudnak elhelyezkedni. Szombaton Popa előjáró vezetésével egy negy-ven tagú bazáros küldöttség kereste fel a pre-fektust, akik méltányosabb beosztást kértek, mert jelenlegi helyükön megállt az üzletmenet. A prefektus teljesítette kérélmüket s addig, amíg a piac aszfalttírozása és új berendezése elkészül, a bazárárusok visszahelyezhetik sátr-kaikat volt helyeikre, a főjárda szélein.

Uj bizottság elé kerül a vagyon- és nyereségadó

Az ügyvédek adótárgyalásának negyedik napja

Az adókivetések és tárgyalások során most jutottak el a régi adók tárgyalásához. Sok vállalat ugyanis még tartozik az államnak az 1919-20-21. évi vagyon- és hadinyereség adóval is. Illetve az akkori kiadások nem emelkedtek jogerőre, mert nem tárgyalták le a beadott felelősségi íveket a magyar rezsim rend-szere alapján. Ezeket a felelősségi íveket fogja letárgyalni ez a speciális felelősségi bizottság, amelyet a legközelebbi napokban alakítanak meg a pénzügyigazgatóságon.

Az ügyvédek adókivetési tárgyalásának negyedik napján tizenöt ügyvéd adóalapját állapította meg a bizottság (a nevek mellé írt számok a megállapított évi nettó) jövedelmet jelzik ezekben). Dr Kádár Elek 75, dr Ker-tész Rudolf 9, dr Pálmai Henrik 30, dr Gás-pár Miksa 40, dr Tóth Ferenc 23, dr Marko-vics Zoltán 12, dr Rós József 20, dr Gál Jenő 22, dr Faragó Sándor 40, dr Vass Izó 40, dr Fodor Péter 15, dr Hegedűs Árpád 25, dr Klein Dersó 9, dr Egri József 50 és dr Fényes Samu 50.

A kereskedelmi vállalatok adókivetése már sokkal lassabban halad, tekintettel arra, hogy a bizottság érhetetlen bizalmatlansággal visel-tetik ezekkel a vállalatokkal szemben. A be-mutatott mérleget csak a legkritikább esetben akceptálják. Így kölcsönös feszültség keletke-zett a kereskedő társadalom és az adókivetők között. Ennek pedig kizárólag az az oka, hogy Coroi pénzügyigazgató ur a mérlegek meg-vizsgálásának fontos feladatával olyan tiszt-viselőt bízott meg, aki csak néhány hete el Nagyváradon, a viszonyokat egyáltalában nem ismeri és így a tapintatlanságok sorozata mel-lé még olyan nagy tévedéseket is elkövetnek, amit nehezen heverhet ki a város kereske-delme. Azt sem mondhatja a pénzügyigazgató ur, hogy nincs más megfelelő embere, mert a pénzügyigazgatóságon a régi és a román nyel-vel is bíró, szakképzett és a helyzetet is jól ismerő emberek vannak, akiket azonban a pénzügyigazgató ur jobbnak lát apró-cseprő adminisztrációs, szinte csak írói munkára felhasználni. Nincs szándékunkban, de jogunk sínes arra, hogy a pénzügyigazgató urnak ta-nácsokat adjunk, mégis kérjük a keres-kedők, bankok és nagyvállalatok adójának meg-állapításánál halgasson meg azokat is, akik

ismerik a viszonyokat és a helyzetet és akkor elmarad majd a kereskedők elkeseredése és zugolódása. Akkor arra sem kerülhet sor, hogy meggyanúsíthassanak vállalatokat inkorrekt könyvviteliséssel. Ez a téma most arra lépésre kényszeríti az egyes vállalatokat, hogy a kir-tyűességnél kérjenek jogvédelmet hatóság előtti rágalmozás miatt.

Eddig a bizottság a következő cégek adó-alapját állapította meg:

Deutsch K. I. 215.118, Beck és Zavislag 306.598, Ullmann Izidor és fia 443.000, Kurländer és Ullmann 854.000, Wechsler Adolf 142.196, Szlavónia faipari r.-t. 557.329, Kirschner és Társa szállítási r.-t. 268.005, Angol-Oszták bank fiókja 5.006.809, Bihoreana 1.925.320, Viktória kőszergyár 887.560, Irka-gyár 365.889, Rimanóczy bútorgyár pedig 434.477 lei.

Hodor prefektus interveniál az elbocsátott tanítók érdekében

Harminchét szomorú, kenyérvesztett ember, a harminchét elbocsátott tanító és tanítónő járult tegnap Hodor Viktor prefektus elé, akitől megértést és méltányos elbánást kértek.

Hodor prefektus, aki minden alkalommal tanujelét adja humánus és demokratikus gondolkodásának, ezúttal is kedvező fogadtatásban részesítette az elhagyott embereket. A harminchét tanító, akik évtizedes munkásság után a közeli tél idején az utcára kerültek, arra kér-tek a prefektust, hogy adassék nekik egy esztendő a román nyelv elsajátítá-sára. Nagyjából tízödött férfiak, öszölő családlányok a kenyér után futkosó tanítók, akik éjszakai megfeszített tanulások árán tudhatják csak elsajátítani a kötelező államnyelvet.

Munkatársunknak a prefektus a deputáló tanítók sorsáról a következőket mondotta:

— Ha a miniszter urnál nem elvi kérdés a tanítók ügye, közbenjárók érdekükben, hogy megtarthassák állásaikat s még egy évi alkalom nyíljon nekik az államnyelv elsajátítására. Ha azonban a miniszter rigorózan helyezkedik mai álláspontjára, úgy mindenesetre azt akarom, hogy

megkapják nyugdíjukat és intézkedés történjen azok folyósítása iránt.

A prefektus emberaéges és belátó válaszát a küldöttség köszönettel vette tudomásul. Egyben bekérte Csernák Béla esperes is a református vallású tanítók személyi adatait, hogy egyháza révén külön interveniáljon az elbocsátott tanítók érdekében.

A vasárnapi lóversenyek érdekes programja

A szeptember 23-iki, vasárnapi lóverseny programja:

I. Krausz, bemutatják az 5 ös Rosiori ezred tisztjei.

II. Különleges verseny: 1. Madanovici kapitány. 2. Eftimiu kapitány. 3. Popescu kapitány. 4. Popovici főhadnagy. 5. Andrei hadnagy. 6. Anastasiu hadnagy. 7. Munteanu kapitány.

III. 2500 méteres akadályverseny. Részt vesznek az ezred altisztjei, a következő sorrendben: 1. Balan őrmester. 2. Vad őrmester. 3. Gogoase szakaszvezető. 4. Zlotea szakaszvezető. 5. Musat szakaszvezető. 6. Michalache főzserőrmester. 7. Salteleki közhuzár. 8. David közhuzár.

IV. 2500 méteres verseny. Részt vesznek azok a tisztiek, akik a szeptember 16-iki versenynapon az első díjakat nyerték: 1. Madanovici kapitány. 2. Eftimiu kapitány. 3. Dobrotescu főhadnagy. 4. Andrei hadnagy. 5. Stan hadnagy.

V. 2500 méteres verseny. Részt vesznek azok a tisztiek, akik szeptember 16-ikán a második díjakat nyerték: 1. Popescu kapitány. 2. Mucihescu hadnagy. 3. Anton hadnagy. 4. Domocos hadnagy. 5. Stefan hadnagy. 6. Savulescu hadnagy. 7. Deliu hadnagy.

VI. Steeple Chase 3000 méteres távon: 1. Jonescu kapitány. 2. Eftimiu kapitány. 3. Madanovici kapitány. 4. Popovici főhadnagy. 5. Veleanu alezredes.

Értesítés! Tekintettel a mai versenyre, az

államrendőrség a közönség tájékoztatása végett, a bérkocsi tarifát a következőben állapította meg: Az egylogatú bérkocsik kivételi díja 40 lei, kéifogatú bérkocsik kivételi díja 60 lei. Ugyanennyi a behozatali díj. Várakozás tarifa szerint fizetendő. A verseny végeztével a bérkocsik rendelkezésre lognak állani a verseny-terén a közönség behozatalára, a fenti tarifa szerint. Prefectura Politiei.

Milyen ünnepeken kötelező a vasárnapi munkaszünet

A prefektus végleg rendezte a munkaszünetek ügyét.

Rég idő óta húzódó egyik nehéz kérdése volt a kereskedelmi és ipari ünnepek ügye. Nagyváradon sem volt soha sem tisztában a kereskedővilág, hogy mikor köte-les zárva tartani üzleteit és sokszor az utol-só percben pottyant le egy-egy rendelet, amely aznapra munkaszünetet rendelt el. Különösen kellemetlen volt ez vidéken, ahol sokszor egy egészen alantós közeg aka-ratától függött, hogy egy-két napig meg-álljon a kereskedelmi és ipari élet.

Ezen a visszaszélvzeten segített most a miniszternek egy rendelete, amely tegnap érkezett le a prefekturára.

Néhány héttel ezelőtt Ille János prefektusi titkár tervezetet dolgozott ki, amely végképpen szabályozza az ünnepi munkaszünetek ügyét. Ezt a tervezetet a prefek-tus is helyeselte és a miniszter most jóvá-hagyta.

A tervezet, illetve most már a jogerős rendelet világosan kimondja, hogy hivata-los munkaszünetnek csak azok a nemzeti és állami ünnepek tekintendők, amelyeket a Monitorul Oficial világosan felsorol. Az egyes vallásfelekezettek ünnepeit egy másik felekezet nem köteles megtartani, tehát az ünnepen az üzletét, vagy üzemet zárva tar-tani. Mindenkit az egyéni, illetve vallási lel-kiismerete kötelezhet arra, hogy dolgo-zzon-e vagy sem. Az államhatalom állá-s-pontja: mennél több termelő munkát!

Ille titkár megoldását csak örömmel fogadhatjuk, mint olyat, amely a leghelye-sebben oldotta meg ezt a régóta vajdoló kérdést.

Dorian filmszínház

Vasárnap Hétfő

Roland de Jassy

A jelenkor legnagyobb át-változó művésze egész elő-adást betöltő műsorral.

Ezt megelőzi:

AZ ELRABOLT KIRÁLYFI

Bajos mesejáték 4 felv.

Dorian film

Eredeti angol

Öltöny,

Felöltő- és

Téli kabát

szövetek érkeztek.

Horbácz uri szabóhoz

Gen. Mosolu (Mezey M.)-n. 4/a. sarok fiület.

Rokkantak, árvák, özvegyek

Szomorú riport és statisztika, amely mindenkinek szegényére van

O. V. Ez a három betű már behatolhatott a tudatba, mert számtalan jókorsági akció plakátján ott diszeleg és kiabál reánk, szomorú emberekre, legfőképpen már nem is gondolkozunk a szegény értelmén, csak tovább megyünk. Igaz, hogy az élet nagyon megváltozott az üstökünket és a mindennapi kegyet-verejtéke és könny-sója rontja azánk ízét, meggörnyeszti a hátunkat nyomor ijesztő réme beléül a szegénybe, hogy csak a magunk nyomorult ajait látjuk és ha nyugodt pillanatokban döbbenetes erővel belénkszur ez három betű, hát rémülődve dobjuk ki a szánk: *hát nem elég ma az embereknek a maguk tenger gondja?*

O. V. Három román szónak a jelentését hordja magában, ez a három: rokkantak, árvák és özvegyek, így születni. A nagy háború legközelebbi áldozatai ezek, akiket az államnak kellene fenntartani, de akikről csak jótékonysági akciók, kisemberektől összegyűjtött fillérekkel gondoskodnak, mert segítség, amit ma az állam ad ezek a szerencsétlen embereknek nem elég sem, hogy nyomorogjanak mellette.

Most amikor az agrárreform a birtokosok holdjait juttatta az állam kezébe és ezeknek a birtokoknak a tulajdonosai hatalmas, csunya verekedés folytán minden befolyásosabb és protekciós ember azon verekszik, hogy egy birtokosnak, Obste-nak az élére lépjen, mert az munka nélkül könnyű szót biztosítani. Most a földosztás idején a háború nyomorultjaira is gondolhatna a magyar kormány és mindegyiknek adna abból a földből, amelyet amúgy is szánt, hogy törpe birtokokat neveljen.

De ki gondol a mai túl „reális” világra erre és kihez hallatszik fel ma a nyomorú siró hangja?!

Szomorú riport ez és tragikus statisztika! Igyekszem szárazon ideírni az adatokat és nem merem fellebbenteni a

függőnyt, amely mögött koldusok levegőbe meredő öt ujja, a züllés útjára került gyermekek beteg röheje és a prostituált asszonyok állati kacaja fest borzasztó képet: „souvenir” a világháborúból.

Ahogy elindultam, hogy képet alkossak magamnak a rokkantak, árvák és özvegyek helyzetéről, első sorban a jótékony egyesületekre terjedt a figyelmem. Nagyváradon dr. Zigre Miklósné vezetésével működik a legnagyobb ilyen jótékony intézmény. Dr. Zigréné és a köréje csoportosuló uriasasszonyok hatalmas munkát végeznek és nagyon nagy részük van abban, hogy sok gyermeket és embert a tisztességes életnek megmentettek. Sorra következnek a nőegyletek és a különböző felekezetek árvaházai és jótékony intézményei: a társadalom, az a társadalom, amely ma az élet színén uszik, pénzt keres és nem a régi keresetek és vagyontok szétszóródó roncsain élésködi csak, hatalmasan kiveszi a részét a segítő munkából. De sajnos, különösen Erdély társadalmának speciális elosztódása olyan, hogy a tömegeknek ma csak nagyon kis hányada keres annyit, hogy abból másra is fordíthasson pénzt mint a saját, küzdelmes életének fenntartására.

Biharmegyében és Nagyváradon ma 3234 rokkant, 6229 hadiözvegy és 13,123 kiskorú hadiárva van.

Hatalmas és aránytalanul magas ez a szám. Nagyváradon ebből 264 rokkant, 596 özvegy és 972 árva él. Legtöbb árva és rokkant a megye központi járásában van, utána jönnek a sorban az élesdi és a belényesi járások.

Az özvegyek és rokkantak segélyt, illetve nyugdíjat, ezenkívül az árvák nevelési járulékot kapnak az államtól. Természetesen ez az összeg olyan csekély, hogy a legegyszerűbb igényt sem elégítheti ki és a megélhetésre sem elég.

A nyugdíjat és segélyt az adóhivatalok után kapják.

Az „I. O. V.” egyesület gondoskodik

arról, hogy az egyesületének tagjai a C. F. R. vasutain 75 százalékkal olcsóbban utazhatnak. Erre arcképes igazolványokat adnak.

Az egyesületen kívül az árvaszék felügyeletét gyakorol az árvák felett. Igyekszik összeköttetéseit útján az özvegyeknek különböző előnyöket szerezni, az árvákat reális pályákon elhelyezni. Az árvaszék elnöke rendszerint az „I. O. V.” egyesület delegáltja is és így kétszeresen könnyű volna a működése, ha rendelkezésére állana megfelelő összeg, ha csak momentán segélyezések céljaira is.

De hogy ezek az intézmények összesen sem képesek biztosítani a keresetképtelen rokkant, özvegy és árva megélhetését, ezt belátják a hivatalos tényezők is.

Most a tél előtt nincs tüzelő fájuk. Az egyesület nem tudja azt beszerezni. Bizony jó volna, ha Hodor prefektus ur kezébe venné az ügyüket.

A melegruha és cipőakciókat is megkezdhetnék a jótékony hölgyek és leányok, hogy a tél ne dermessze halálra azokat, akiknek érdemtelenül tehernek jutott a háború bűnöseinek büntetése.

És ki tudná felsorolni mire van szükségük? Ki tudná felmérni mekkora munkára és segítségre van szükség.

Kiáltó szóval kérjük: fogjanak össze azok, akik az államhatalmat képviselik a társadalom vezetőivel és segítsenek. Nézzék csak sorra azokat a gyerekeket, akik most az iskolai beiratkozásokhoz felsorakoznak és keressék ki azokat, akik nem iratkozhattak be, mert nincs arra sem pénzük. Nézzék csak sorra és meglátják, hol kell a segítség. A nyomor pedig nem ismer felekezeti, vagy nemzetiségi különbséget: hát ne keressen ilyet a könyörület sem. Mert könyörülő, azonnal segítő emberekre van most szükség.

A statisztika, amit fent leírtunk, szomorú statisztika. Bizony szegényére válik mindenkinek, ha nem igyekezik azoknak a segítségére, akiket ez a statisztika csak fekete számokkal lajstromoz.

(f. s.)

milliárdosok országában

A pénzhamisítók Eldorádója.

4 milliós kolbász. — 250 milliós ruha. —

Nem kérem, nem Amerikáról van szó, nem egy országról, ahol minden mások ember milliárdos és aki véletlenül nem, bizony koldus szegény ember és örül, ha keservesen megkeresi mindennapi áraz kenyérét. És ez az ország, ahol anyi tömördek a „gazdag ember”, nem bldog, nem elégedett, hanem a széles világ szegényesége, legzsiláltabb életű nemzetének a hazája — Németország.

Nincs az a fantázia, mely megsejtette volna a számok haláltáncát, mely képzelhette volna a pénz minden elszívó orgiáját és belebámult volna abba a irtózatos örvénybe, amelybe lassan elpusztul kultúra, erkölcs, ipar, kereskedelem és egyéni boldogság.

Talán kilából ez az ország ebből a pusztító kárból, talán még visszatér a német józanság, kedély és türelem uralma, e azt az időt kívánni idegek, kötéltáncos idegek, kellenek. Nem csoda, ha a hírságok új rovatot nyitnak a dollár világra menekült áldozatainak és, hogy ezek az örök nyugalomra vágyók javarészt letes, dolgos emberek, akik elszédülve látják minden érték groteszken tragikus eltolódását, egy élet munkájának meddő hiábavalóságát.

Az összeomlás és az azt követő béke óta feltartóztathatatlanul haldoklik a márka. Néha egy-egy hosszabb stagnálás, avagy kis emelkedés új reményt ébresztett, hogy aztán folytatódjék a zuhanás lefelé a lejárat. De az ember megszokta ezt is, beleillesztette életrendjébe az ezzel járó rázkódásokat és várta az idők jobbrafordulását, míg körülbelül most egy hónapja

megindult az a végzetes eltolódás, amely keresztülhúzott minden számítást és oly száguldó iramot diktált, hogy bizony nem mindenki bírja a zuhanás tempóját követni.

Ma már ott tartunk, hogy az ezres és tizezres megszűnt pénzegység lenni, a százezres csak a legolcsóbb beszerzések alapját képezi, a tulajdonképpeni fizetési egység a — millió. Az egykor fogalmat jelentő Reichsbank az ennek folytán keletkezett fantasztikus bankjegyigényt nem volt képes kielegíteni, pedig saját nagy szabású nyomdáján kívül, negyvennégy nagy nyomdával látott szerződött az állami bankjegyek előállítására és tizenkét hatalmas papírgyár éjjel-nappali munkája szállítja az ehhez szükséges papírmennyiséget. Mégis egy reggel arra ébredt Németország lakossága, hogy a papírpénz szó szoros értelmében elfogyott. Nagy vállalatok nem voltak képesek alkalmazottiakat fizetni, a bankok beszüntettek mindennemű kifizetést, külföldi pénznemek beváltása lehetetlenné vált. Ezen pénzügyi következményeit nem nehéz elképzelni. Megingott az egész kereskedelmi élet rendje, a munkás készpénz nélkül állva, hajlamossá vált a szélsőséges törekvések követelésére és véres zavargások törtek ki országszerte. Mig végre a szükségpénzek bevezetése pillanatnyi rendet teremtett. Az egyes államok jegyintézetei és a városok hatóságai nyitották meg a sort, majd a bankok következtek csekkszerű kiadványaikkal és ma már ott tartunk, hogy alig van nagyobb ipari vagy kereskedelmi vállalat, mely ne rendezkedett volna be saját pénz kiadására.

Egy-egy városban legalább három-négyszázféle különböző pénz forog. Ellenőrzés teljesen lehetetlen, a hamisítások áradata majd csak idővel, a beváltás nap-

ján fog kiderülni. Persze, azt sem lehet tudni, hogy a forgalomban levő pénznemek közül hány és melyik nélkülöz minden biztosítékot. De a közönség megszokta ezt is és válogatás nélkül fogadja el a márvány minden színében pompázó bankkókat. Élelmes vállalkozók pedig hirdetik a bankjegynyomásra kiválóan berendezett nyomdáikat. Csak ha az ember az egyik várost elhagyva, nem is szólva arról, ha például bajor földről szász területre lép, történhet meg, hogy noha duzzadt zsebe a milliós, két-, öt- és tízmilliós bankkóktól, mégsem képes akár legszerényebb ebédet elfogyasztani, mivel például lipcsei pénzügyi intézménye már Drezdában értéktelen papírcsomó, amelyet sem kereskedő, sem bank nem hajlandó elfogadni. Megjegyzendő, hogy milliónál kisebb ily szükségbankjegyek nincsenek forgalomban.

Nem is volna érdemes ilyeneket előállítani, mert például, ha egy negyed kiló kolbászt óhajtasz, vagyonos utazó, ötven-ezer márkás zsemlekre szelni, egymillió-kétszáz-ezer márkát nyújthatsz át a pénztáros kisasszonynak, megérkezve szállodai szobád nyugalmába, boldogíthat a tudat, hogy ezt a pihenést ötmillió márkáért vásárolod meg, ebédelni is kell két millióért, még talán egy százezer márkás szivarra, vagy háromszáz-ezer márkás kávéra is telik és ha kétszáz-ezer márkáig a színházig röpitett a villamos, legalább kétféle fog felemészteni kulturális igényed kielégítése. Érdemes is a színészt megbámulni, mivel ruhájának beszerzési ára kétszázötvenmillió márkáig adhatja ma szerezni be, harmincmilliót adna érte és még köszönömet is mondhat a cipész-mesternek.

Igy ez mind igen tréfásan hangzik,

de ha következményeit látjuk, az arany-márka számítást immár túllépett áraknak, kétségbe kell esni mindenkinek, aki meg-gondolja, hogy ez egy egész értékes tár-sadalmi osztály teljes katasztrófáját és számtalan érték pusztulását jelenti. Az egyetemi hallgatók már a múlt években is reménytelen helyzete ezen átalakulá-sok folytán elviselhetetlenné fog válni és noha javarészüket egész szünetidőben dol-gozva óhajtja biztosítani tanulmányai folytatását, jelentékeny százalékok kény-telen munkájának bucsút mondani. Pár-huzamosan ezzel halad a szabad foglaj-kozásu szellemi munkások helyzete, az orvosoké, akik nem tarthatnak lépést az áralakulással, az íróké, akik számára nem nem akadhat kiadó, a művészeké, akik számára manapság nincs vevő! És így tovább! És ha látjuk, hogy az emberi kultúra büszkségei, a német tudományos folyóiratok sorra beszüntették megjelené-süket, a könyvtárak és gyűjtemények újabb beszerzések helyett eladásra kény-szerűlnék, hogy alkalmazottaikat tarthas-sák és más meg más hasonló jelenséget lehetne felsorolni, érzi az ember, hogy a dollár körüli tánc örök értékek pusztulá-sát jelenti. Még néhány nap és a nagy városokban nem fognak csilingelni a vil-lamosok, nem tudva üzemüket fentartani, számos gyár kürtje nem fog bugni többé és külföldiek riadtan hagyják el az or-szágot. Csendes lesz a milliárdosok or-szága, csendes nagyon és elégedetten mo-solyoghatnak mindazok, akik így akarták.

Üvegkereskedők!

A közelgő lámpa sai-son alkalmával aján-lunk raktárról bármi-lyen nagy tételben fal-i, függő és asztali lám-pákat, lámpasírokat, lámpabeleket, kézilámpá-sokat, lámpaalkatrésze-ket, opál és kupola-ernyőket.

Áraink a legver-sonyképebbek

Kérjen árajánlatot!

Komlós Testvérek

üveg és porcellán áruháza

Oradea-Mare (Nagyvárad) Nicolae Jorga (Zöldfa)-utca 13. Telefon 372.

BUTOR

U T O R

különlegességeink

minden kivitelben

ÉRKEZTEK

Wallerstein Ferenc utóda

DANIBERG

ES WALDNER

Nic. Jorga (Zöldfa)-u. 13.

Árajánlatot 1861-ben

Mire vezet a keresethiány?

Megdönthetetlen igazság, hogy kellő gazdasági rendszer mellett, még ha meg-kétszereződnek is az emberiség mai lét-száma, a világ eleget termelhet minden életszükségleti cikkből, hogy minden em-bernek kijusson a szükséges mennyiség. A helyrehozhatatlannak látszó főhiba a termelvények aránytalan elosztásában rejlik. S leginkább abban, hogy a pénz szolgál csereeszközzel s nem az elvégzett munka.

Ha az elvégzett munka lehetne az ér-tékmérő, nem pedig az egyesek kezében milliárdokká halmozódó pénztőke, milyen Eldorádó lenne a földi élet!

S hogy a válságot és bajt okozó pénz még rombolóbbá tegye a tömegnyomort, reánk zúdította a nagy világegés a va-luta-bajt, ezt a minden pestisnél pusztítóbb járványt.

Megjósolható minden különösebb jós-tehetség nélkül, hogy azon esetre, ha a világ hatalmasai és pénzfejedelmek rövid időn belül nem sietnek gyökeres orvos-lással, reázdul korunkra oly nyomor és büntenger a társadalom vakságából és kapzsiságából, amintre még nem volt példa a történelemben. S nincs az az újabb jégkorszak, özönvíz vagy a nap kihűlésének lehetősége, mely óriásibb pusztítást hozhatna a ma élő nemzedé-kekre, mint ez az okvetlenül bekövetke-zendő nagy leszámolás!

Ne felejtjük el, hogy már a nagy vi-lágháborút megelőző évtizedekben öntu-datra ébredtek az egész műveltebb vi-lágban a dolgozók milliói s követelték el-vitázhatlan jogait.

A munkabér új elméletén épült fel a töke és munka egyenjogu tana. Az ipari, sőt agrár munkások szervezkedtek. Önérz-etet, tudást és műveltséget vittek oly ré-tegekbe, melyek még nemrégben beletörő-dötteknek látszottak a gazdagság és szegénység isteni rendeltetésébe. S örvendtek, ha annyi morzsa hullott a jól-lakottak asztaláról részükre, mellyel éh-ségüket csillapíthatták. A szervezett mun-kásság sztrájkokkal is a munkabérek eme-lését, a munkaidő leszállítását, az ember-ségesebb munkaviszonyokat vitte keresz-tül. Kivívta a betegség esetében való se-gélyt, a rokkantsági biztosítást. Mindezen üdvös intézmények azonban drágábbá tették a termelést. Ezt a különbözetet az-tán a termelők áthárították a fogyasztókra. S megszületett az egész vonalon a drá-gulás, mely a munkásokat, fokozottabb igényeikkel, újabb munkabéremelések ki-vívására sarkalták. Így keletkezett a töke és munka örökös harcaiból az általános éleldrágulás, melyet a világháború s a valutaspekuláció az elviselhetlenségig fo-kozott. Hozzájárult a mezőgazdasági mun-kásválság is, mely a nagyarányú kíván-dorlás folytán, a munkáskéz csökkenése következtében a napszámbér drágulására vezetett.

Elborzad a gondolkozó elme a szer-telen tökefelhalmozódások láttára. S e roppant nagy vagyonok aránytalanul ke-vés embereknek állanak szolgálatára. S akik milliókat költhetnek, százezreknek élelfenntartási szükségletét redukálják a minimálison alulra.

Messze túlhaladna e kérdés további fejtegetése egy újságcikk szerény kere-tén. Csak ráakartunk mutatni e nagy vi-lágveszedelemre s felhívni reá minden gondolkozni tudó ember figyelmét. Kicsi-nyek és nagyok fogjanak kezét e hatal-mas veszedelem elhárítására. A nagy el-mék pedig az emberirtó fojtó gázok, po-kolgépek tökéletesítése helyett jóléti intézmények létesítésén fáradozzanak ezentúl, melyek helyreállíthatnák a meg-bontott egyensúlyt. Ne fussunk, rohan-junk s irtsuk egymást a mai bálványért!

— a pénzért. Ne imádjuk az anny-kozó vért-ontó tömegnyomort eide-pénzt!

Nagy hatalom a pénz, ha va világrombolóan még nag veszedelem, ha nincs!

Caveant Consules!

Nagy Márton
nyugalmazott főszobor

Kis pletykák a színház körül

Soha még olyan eseménytelen napok na- tak a színház körül, mint most. Nehezen szezon, a színészek is valami halálos un-sónak az utcán, mikor csak a közönség jön, hogy minden jóra forduljon. Egyelőre várja a közönség a színészeket s igyekeznek a régi repertuárigazodni: ha színész vagy, fuss kacagva a közönség elé, hisz ugy is minden csak komédia az élelede, hisz ugy is minden csak komédia.

Vigh Ernő, a társulat fiatal táncos-költője egyuttal költő is. Mindig tömve van a zsebe műveivel, melódramá, szonon, szindarabokkal s jaj annak, aki a kávéházban nem találja meg Vigh Ernő költőjét. Balassa Jenő, az új buffon-kánté sulyos szavakat vagdos a kis Vig fejéhez, s mivel Balassa alperletbe lakik Vig szobájában balsarkában, mindig megbékülnek a végén Balassa szavai a Vigh-verseket. De a lakás miatt, jegyzi meg ilyenkor Balassa.

Tegnap délelőtt Beér Matyi után kiabált a laghy direktor és egy diszletező fiút szalajtott azzal, hogy hívja fel Beér Matyit. A fiu elment a színházba és elkiáltja magát:

— Beér Matyás urat az igazgató kéri.

Mert tudni kell, hogy Beér Matyi nő, sőke ves nő, valószínű, hogy szinpadon kívül a róla Amália névre hallgat. Nem csoda, ha Matyiról most másodszor a diszletezőt, illetve Parlagról valószínű, férfi színészt vélt szerződtetni a színház. Váradon tünt ki, hogy Matyi ez esetben —

Békessy Józsa 200 dollárja még mindig érkezett meg. Ő azonban még mindig várja a postát a küldeményt. Már csak egyedül ő hisz már Marci, a Palace mindent hívó főpincér bejelentette, hogy Békessy kimerítette azt a tálamelyet ilyen labilis dollár küldeményvel érni. A pénzszerzési düh nem csillapodott le még nap Balassa Jenő állt elő azzal, hogy Brüsszel lakó nővére havi 1200 belga frank apandászt írt a számára. Szegény Balassa, mindenre igazolná a levéllel, de most már nehezen him az emberek. Békessy learatta az összes babé- ról. Kiss Gyula, a nagyon tehetséges drámai szí- beteg. Ő róla esik most legtöbb szó a színház- Sulyos idegbajjal, valószínű, hogy valamelyik földi szanatóriumba fog menni, üdülésre. Ide- nes távozásával is jelentékeny veszteség éri a színházat.

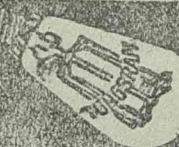
Madás Pista, saját szülőjében, a napokban fog szüretelni. Annyi lesz a bora, azt mondják, hogy egész életén keresztül hiába inná, nem fog el. Nagy vacsorát ad, ahol tényleg érvényes lesz fog az az új közgazdasági vezérelv, hogy olcsóbb és több a bor, mint a szódavíz.

Gavora Jolán, a tüneményes hangu oper- énekesnő nagy meglepetést tartogat a közönség számára: mint szubrett fog a közeljövőben be- mutatkozni. Nagyon szépen táncol és kitűnő zene- kesnő. Még nem határozott Gavora Jolán, hogy melyik darabban fog fellépni.

Zilahy Irén jóakarói kérésére a selyp- ről akar leszokni. Mamája állandóan nyolc-tíz sz- pitő kis gyereket hív meg uzsonnára, hogy ál- dóan a szeme előtt lebegjen a művésznőnek a példa. Ha sikerül, akkor Zilahy Irén száz perc- tel jobb lesz.

Nem lenne teljes a krónika, ha Pintér Es- kéről nem emlékeznénk meg. Pintér Böske ke- set van a színháznál, talán azért olyan egyen- les befolyásuak a napok s azért nem találhatott a k- nikás szorgos kutatás után sem nagyon érde- színházi pletykákat...

* Öltöző asztala hiányos, ha nín- rajta Brázay kölnivíz. Kapható mindenütt.

TUNGSRAM

A legjobb villanylámpa!
Mindenütt kapható!

A szatmári rémregény fejeleményei

**nem vallott a milliomos rablógyilkos
— A vesztegető feleség**

Napok óta — mint azt már megirtuk borzalmas és részleteiben eddig ki nem írt sorozatos rablógyilkosság ügye alkalmoztatja nemcsak Szatmár, de egész helyi rendőrhatalóságát. A sorozatos rablógyilkosságok elkövetője Reinitz Jakab, a szatmári kereskedő, aki ellen az a vád, hogy üzlettársait, eddigi megállapítások szerint hat embert, kifosztott és aztán eltüntetett.

Reinitz, aki a nagy bűnügy középpontjában áll, előbb sakter, azután tanító, a háború alatt pedig katonai detektív volt. Körülbelül tíz évvel ezelőtt került Szatmára, ahol a családja volt s többmillió lelt képviselője vagyona. Az utóbbi napok nyomozása során egy újabb terhelő tanu jelentkezett. A nyomozás újabb fázisában egy Hersch nevű mármaroszi kereskedő is, mint terhelő tanu jelentkezett. Herschnek egyik szatmári bankban 500.000 lelt értékű betétje volt. Néhány hónappal ezelőtt Szatmáron elment a bankba és betétjét, az 500.000 lelt kivette.

Amikor kilépett a bank ajtaján, egy nő teljesen ismeretlen úr szólította meg, aki Reinitznek mutatkozott be. Új ismerőse elmondta, hogy tudomása van arról, hogy Hersch éppen ebben a pillanatban ott ki a bankból 500.000 lelt, amit üzleti célra akart fölhasználni. Hersch csodálkozva hallgatta új ismerőseinek pontos értesüléseit s mind a mai napig nem tudja, hogy Reinitz miképpen jutott ezeknek a adatoknak a birtokába. Reinitz a későbbi beszélgetés során felajánlotta neki, hogy egy egyszerű üzletet tud az 500.000 lelt szívesítésére. Nevetségesen olcsó áron **hamis 500 leles bankjegyeket tud beszerezni**, amelyeknek értékesítéséről is gondoskodna és így rövid időn belül hihetetlen kamattal forgathatná meg a bankból vett 500.000 lelt.

Hersch belement az üzletbe, annál is inkább, mert Reinitz egy mintát mutatott meg neki a hamis 500 lelesekből, amelyen a leggondosabb vizsgálat után sem fedezett fel olyan jelt, amiről annak hamisságára gyanakodhatott volna. Erre Reinitz, miután megállapodtak, kijelentette, hogy még az éjszaka folyamán kimennek a nagyváros határára és ott egy erdőben valakitől, aki Magyarországról jön, egymillió lelt értékű hamisított 500 leleseket vesznek át.

Amikor Reinitz látta, hogy vállalkozó jellemű üzlettársra talált, bizalmasan elmondta Herschnek azt is, hogy kétszeresen is üzletet fognak csinálni. Nemcsak az egymillió lelt értékű hamisítványokat kapják meg, hanem még az azért adandó 100.000 lelt is visszaszerzik. Hersch erre megkérdezte, hogy ez milyen módon lehet. Ekkor Reinitz kellő diszkréció mellett kijelentette, hogy azt, aki a hamisítványokat hozza, miután átadták neki a 400.000 lelt és a hamisítványokat megszerezték, agyonölik.

Hersch Reinitz bizalmas közlésére kijelentette, hogy ilyen módon eláll az üzletéről és semmiesetre sem hajlandó abban résztvenni.

Hersch mielőtt még megállapodásuk keresztülvitelére került volna a sor, fölbonthatta az egyezséget. A megállapodás fölbonthatása előtt azonban Reinitz esküt erőszakolt ki tőle arra nézve, hogy tervükről és a hamisítványokat hozó ember meggyilkolásáról egy szót sem fog szólni, ha el is áll az üzlettől. Hersch az eskü hatása alatt tényleg mindezt hallgatott. Most azonban amikor a bűnügy első hírei nyilvánosságra jutottak, feloldottnak érezte magát az adott eskü alól és a vizsgálat vezetőjének elmondotta, hogy Reinitz milyen üzletbe akarta őt társként belevinni.

Hersch vallomása természetesen újabb anyagot szolgáltatott a vizsgálatnak és most ebben az irányban is megindult a nyomozás.

A szatmári ügyészség széles körben folytatja a titokzatos ügy kibogozását. Reinitz a szatmári ügyészség foglva és felesége, aki Szatmáron lakik, mindent elkövet férjének kiszabadítása érdekében. Dacára annak, hogy a házkutatások alkalmával több mint egymillió értékű lelt és négyszáz ezer lelt értékű idegen valutát foglaltak le Reinitz szatmári házában. Reinitz felesége a napokban egymillió lelt ajánlott fel a vizsgálat vezetőjének abban az esetben, ha keresztülviszi, hogy fogságban levő férjét szabadlábra helyezték. A vesztegetési kísérlet nem járt eredménnyel s Reinitz a szatmári ügyészség foglva.

Az eddigi tanuvallomásokból az a különös tény megállapítást nyert, hogy Reinitz, aki fekete, szuró tekintetű ember, valamelyes szuggéráló hatást tudott áldozataira gyakorolni.

Este jelenti szatmári tudósítónk telefonon, hogy a szatmári ügyészség helyszíni szemlét tartott a felsőbányai erdőben, ahol megtalálták Grosz Hermann nagykarolyi vendéglős holttestét. Grosz Hermann szintén a szatmári milliomos-gyilkos egyik áldozata volt, akit kifosztott és azután eltett láb alól. Reinitz Jakab még mindig nem tett vallomást.

A Lakók Szövetsége a lakbérleti hivatal visszaállításáért

Több ízben megemlékeztünk már arról, hogy a Lakók Szövetsége nem nyugszik bele a lakáshivatal felosztató rendeletbe és mindent megtesz, hogy ez a hivatal újból megkezdje működését.

Dr Pelle János, a nagyvárad lakók szövetségének elnöke, aki egyben az összes szövetségek ligájának társelnöke is, tegnap délután Bukarestbe utazott, ahol kihallgatást kér a minisztériumtól, aki előtt feltárja a bérlőtársadalom szomorú helyzetét és ismerteti a lakásspekulációkat, amelyek megakadályozásáról eddig semmiféle törvény nem intézkedik.

Egyben kéri Pelle, hogy a lakbérleti hivatalt haladéktalanul állítsák vissza, mert szerinte, ez az egyedüli mód, amivel a lakáskérdést meg lehet oldani. A lakbérleti törvény fennállása alatt egyetlen eset sem történt, hogy valakit a lakásából az utcára tettek volna ki, az utóbbi időben pedig számtalan szomorú eset volt rá, hogy a bérlőt az utcára pakolták ki anélkül, hogy az elhelyezéséről gondoskodtak volna.

A városok és a köztisztviselők a közigazgatási reform módosítása érdekében

A kormány elkészítette a közigazgatási reformot, azonban mielőtt benyújtaná a parlament elé, a Városok Kongresszusa és a Köztisztviselők Szövetsége megkereste a kormányt, hogy adják át a két érdekelt szervezet tanulmányozás és véleményezés végett.

A kormány meg is ködötte a reform tervezetét a bukaresti polgármesternek, aki azt szorgosan továbbította Nagyvárad polgármesterének is. A Városok Szövetsége a Temesváron megtartandó 23. i kongresszuson abból a célból is jön össze, hogy foglalkozzon a közigazgatási reformjavaslatról és megtegye észrevételeit. Az eredményt memorandum alakjában közli a kormánnyal.

Ugyanebben a tárgyban az Erdélyi és Bánati Köztisztviselők Egyesülete megkereste a nagyvárad főkonzulátust, hogy a Kolozsváron megtartandó 28. i értekezletre küldje el megbízottját. A kolozsvári értekezlet speciálisan erdélyi szempontokból veszi tárgyalás alá a javaslatot. A miniszter ígéretet tett, hogy a memorandumok alapján megfelelő módosításokat fog eszközölni, ha azokat a parlament is honoralni fogja.

* Meglepetést kelt az a nagymennyiségű női dívat és vászonáru, mely a Körösparti Aruházba érkezett, melyeket feltűnést keltő olcsó árakban bocsát eladásra. Tisztviselőknek árkedvezmény.

Megnyitották a temesvári mintavásárt

A Bánság metropolisának képe a szombati napon már teljesen kialakult. A mintavásárt szombaton, nagy ünnepek között megnyitották.

A Józsefvárosi pályaudvartól végig egészen a mintavásári laktanyáig hatalmas vörös T betű jelzi a vásár helyét, ahol kétszázötven gyár termékei beszélnek a romániai ipar fejlettségéről és nagyságáról.

Az eddig megállapított program szerint a trónörökös 23-án érkezik Temesvárra, ahol a kisanant olimpia elnöki tisztét tölti be. Károly trónörökös meg fogja látogatni a mintavásárt, a bánati képzőművészek kiállítását és a bélyeggyűjtők aukcióját.

Jól értesült helyen tendenciózusnak mondják azt a hírt, hogy a bukaresti körök a király távollmaradásával akarnak protestálni Szana Zsigmond vezérigazgató vezette ellen, illetve, hogy a programnak megváltozása Szana mellőzését jelenti. Dacára ennek a kompetens helyről érkező cáfolatnak, a mintavásárt nem annak kezdeményezője és végrehajtója, Szana Zsigmond, hanem Oprean János, a Timisiana vezérigazgatója nyitotta meg.

A nagyvárad rendőrség vizsgálja be a halmi-i utlevélpanamát

Váradról elkerült határfőnök bűnügye

A regátbéli lapok az összes határpontok közül talán Halmival foglalkoztak a legtöbbet. Mindig panasz volt a Csehszlovákia határán levő forgalmas kis állomás rendőrsége ellen, hogy a közönséget moleztálják, sőt olykor-olykor meg is zsarolják. Pár hónappal ezelőtt új főnököt kapott a határrendőrség. Regátbéli, Váradon is jól ismert úr, aki a választási harcok idején nem egyszer hangos szcenát rendezett Nagyváradon is. Az új főnök sok új dolgot hozott a halmi-i rendőrség nehézkes életébe, azonban nem olyan újításról van szó, amelyek a közönség előnyét szolgálják.

Az új rendőrfőnök első dolga az volt, hogy minden a határon való ki- vagy belépésnél kiválogatta a gyárosok, bankigazgatók útlevelét s csodálatos dolog, mindig akad szabálytalanság is a kiválasztott útveleken. Egyszer a konzulátus körbelyegzője volt gyanús a rendőrkapitánynak, máskor az útlevelet kiállító prefektura tisztviselőinek aláírása nem tetszett. Az ilyen útveleket azután a rendőrfőnök visszatartotta, közben a vonat elment és a kiválasztott utasok pedig nem bírtak tovább utazni.

Sokan azonnal tudták, hogy ennek mi a célja. Halmi határváros, az emberek keze állandóan a pénztárcán pihen. Kiegészíttek. Egy pár ezer leltért mindig hajlandó volt a kapitány elnézni az általa felfedezett szabálytalanságokat. Így folytatódott ez hosszú hónapokon keresztül, míg egy ismert erdélyi ügyvéd utazott csehszlovákiai fűrdőre családjával. Őt is feltartóztatta a rendőrség hasonló alaki hibák miatt. Az ügyvéd szintén átadta a szembehúváshoz szükséges pár ezer lelt, s akkor azonnal tovább utazhatott. Az ügyvéd azonban lement Bukarestbe és feljelentette a belügyminisztériumban a rendőrséget. A belügyminiszter azonnal leirt a nagyvárad rendőrséghez, hogy vizsgálják be az ügyet.

A rendőrség részéről Catana prefektus és Boródy detektívfelügyelő utaztak Halmiba és megkezdtek a vizsgálatot. Nem volt nehéz a helyzetük, az események előttük is megismétlődtek.

A vétkes rendőrkapitányt azonnal fölfüggesztették állásától, most fáradozik Catana prefektus és Boródy felügyelő a részletes vizsgálat lefolytatásán, amely kétségkívül a zsaroló hatósági közeg letartóztatását fogja maga után vonni.

ÜDONSÁGOK

* **Az új vezető tanfelügyelő állásában.** A tanfelügyelőség az alábbiakat közli: Ertesitem Biharvármegye minden jellegű elemi népiskolájánál működő tanszemélyzetét, hogy a közoktatásügyi miniszter szeptember 1-iki hatállyal a tanfelügyelőség élére dr. Caba Ágoston urat nevezte ki vezető tanfelügyelőnek. Nevezett állását mai napon elfoglalta.

* **Szabad az élőhalottak számára való gyűjtés.** Az elmeorvász betegeknek jószívű védelmezője, gondozója már esztendő óta Márkus Bertalan, aki feleségével együtt fáradhatatlanul agít, gyűjt és dolgozik az élet eme legszerencsétlenebbjei sorsának javítása érdekében. Egy új miniszteri rendelkezés értelmében tilos mindenféle gyűjtés. Márkus Bertalan önzetlen és áldozatkész munkája ilyenképpen fennakadt, aki azonban nem nyugodott bele, hogy szerencsétlen betegek támogatás nélkül maradjanak. Megjelent a prefektus előtt és előadta az elmeorvász betegek meghatározott sorsát. Hodor prefektus természetesen engedélyezte, hogy Márkus bácsi továbbra is elláthassa a kórház-utcai szomorú sárga ház lakóit hetenként egyszer-kétszer, ahogy Nagyvárad jótékony szívű adakozói lehetővé teszik.

* **Morvay András esküvője.** Morvay András, a nagyvárad-i urfi fiatalság szimpatikus tagja, tegnap délután 7 órakor vezette oltárhoz Krausz Samu, az Andrányi-cég direktorának szép és fiatal leányát, Incit. Az új párt a nagyvárad-i uritársadalommal imponálóan megtelt körös-utcai ref. templomban Csernák Béla esperes adta össze.

* **A Háztulajdonosok Szövetsége tagjait értesítjük,** hogy amennyiben házbéradó alapjuk a tényleg élvezett bérüvedezéssel magasabb összegben lett megállapítva, a tényleges bér és a megállapított bérérték közötti különbözet utáni adó fele része a folyó évi április 1-től kezdődőleg a bérlőt terheli. A tényleges bér utáni adót tehát a tulajdonos fizeti, ellenben ezen bér és a bérérték közötti különbözet adója megosztandó a tulajdonos és a bérlő között.

* **Nac—Egyetértés bajnoki mérkőzést** a sportközönség széles rétege szokatlanul nagy érdeklődéssel várja, ami érthető is, hiszen a mai és a legközelebbi mérkőzésen dől el talán az egész bajnokság, miután a Nac a Törekvésen aratott győzelmével 2 ponthoz jutott, ha ugyan ezt eléri vasárnap is, akkor már két erős ellenfelével vezet. Igaz, hogy az Egyetértés, aki még a Nactól bajnoki mérkőzésen eddig nem kapott ki, vasárnap is teljes erejével igyekszik a győzelmet magához ragadni. Ha az Egyetértés győz, úgy a Nac is elveszített két pontját és így a Törekvással egyenlők, míg az Egyetértés ismét első helyen marad. A mérkőzés fél 5 órakor kezdődik. Szednicsek temesvári szöv. bíró vezetésével. Előzőleg fél 3 órakor Törekvés—SzSE. bajnoki. Tekintettel, hogy mindkét mérkőzés egyike lesz a legerősebb bajnoki küzdelmeknek, így a nagy érdeklődésre való tekintettel, ülőhelyek a futó pályán is lesznek elhelyezve. D. e. 8 órakor Nac—Egyetértés ifj., 10 órakor pedig I. B. bajnoki mérkőzések. A rendezőség ez uton is figyelmezteti a közönséget, hogy a mérkőzés alatt tartózkodjon a zavaró közbekiáltásoktól.

* **Egy fiatal asszony tragikus halála.** Megrendítő csapás érte Demkó Pál ismert bádógosmestert és családját. Felesége, amint tegnap este kis gyermeke születése alkalmából a rokonok gratulációit boldogan fogadta, egyszerre nagyot sikoltva a szívéhez kapott. A hozzátartozók rémülten szaladtak orvosért, de a fiatal asszony pár pillanat alatt kiszenvedett. A tragikus végzetű asszony és itt hagyott három kicsi árva iránt a legnagyobb részvét nyilvánul a család nagyszámú ismerősei körében.

Temetése ma, vasárnap délelőtt fél 12 órakor lesz a Széles-utcai gyászháztól. — A Gutenberg Dalkör a temetésen testületileg részt vesz, miért is kéretnek a tagok ma délelőtt fél 11 órakor a Pannónia kávéház előtt kivétel nélkül megjelenni.

* **Cipész-iparosok gyűlése.** Felkéretnek mindazon cipész iparosok, akiknek a munkásokkal ez időszereint szerződésük van, hogy f. hó 23-án, azaz vasárnap d. u. fél 4 órakor az Ipartestület hivatalában okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület Elnöksége.

* **Pár szó a munkáselőadások rendezéséhez.** A „Nagyvárad” tegnapi számában „Megkezdődnek a színházi premerek” fölzetű cikkben, bár jóindulatú szándéku, de téves beállítású kritika érte Nagyvárad munkásságának kulturbizottságát, azért, mert lemondott Imre Sándor rendezéséről a munkáselőadások alkalmából. Szabadion egyrészt saját szerepem tisztázása végett, másrészt a kulturbizottság presztízse érdekében és végül éppen Imre Sándor presztízse érdekében is ez ügyet megvilágítanom. A kérdéses levelet a kulturbizottság megbízásából magam irtam. A kulturbizottságnak szinte egy bűni haszna sem volt a tavalyi munkáselőadásból — és a kezdődő évadban is kizárólag csak erkölcsi eredményt akar elérni. A kulturbizottságnak egyedüli célja ezen előadások rendezésénél az, hogy a munkásság ideológiájának megfelelő darabokat adjon a munkásságnak. Ezért kellett elvetnünk Parlagi igazgató ur azon indítványát, hogy páholy és zsöllyebérletek jegyzésére hívjuk fel a nagyszámú munkásokkal dolgozó munkaadókat és az intellektueket, bár tehetünk volna ezt a magyar nyelvű drámai kultúra nevében. És ugyancsak ezért kellett elvetnünk Imre Sándor azon tervezetét, hogy a munkásoknak rendezett előadásokat ismételjük meg a polgárságnak magasabb helyárak mellett. Semmi reményünk sem volt ugyanis arra, hogy a polgári közönséget megnyerjük a nehezebb prózának. Imre Sándornak a rendezése 1500 leibe került volna minden darabnál, amit nem áll módunkban a munkásságra áthárítani akkor, midőn a színház igazgatóságának 40 százalékkal többet kell fizetnünk, mint tavaly és mikor előadásainkon a félhelyárnál is alacsonyabbak kell, hogy legyenek a belépőjegyárak. Különben sem tudjuk belátni, hogy miért lenne szükség a munkáselőadásoknak (amelyek sokkal gyöngébbben fizetnek, mint a polgárság esti előadásai) külön rendezőre, mikor a munkáselőadásoknál a hangsúly amúgy is a műsoron van és ha a cenzura nem engedné keresztül a munkásság ideológiájának figyelembevételével összeállított programunkat, úgy a legkitünőbb rendezés esetén is fölösleges munkát végzünk. Teljesen téves tehát az a beállítás, hogy a kulturbizottság nem akarta volna Imre Sándor művészi teljesítményét értékelni. Itt csak arról van szó, hogy Imre Sándor, aki jelenleg Kolozsváron lakik és akinek esetről-esetre le kellene rándulnia Váradra, oly nagy kiadásokat jelentene a számunkra, amit nem háríthatunk át a munkásságra. Végül a közönség megnyugtató érdekében tartozunk leszögezni, hogy a rendezés kérdése a legjobb kezekben van és a modern darabokat a munkáskörökben nagy népszerűségnek örvendő Harsányi Miklós, a klasszikus darabokat pedig az igazán klasszikus Tóth Elek fogja rendezni. Ullmann S. Sándor.

* **Esküvő.** Nagy Árpád fiatal törekvő fodrásziparos és Somogyi Irma ma délután fél 5 órakor esküsznek egymásnak örök hűséget a Barátok-templomában.

* **Az újvárosi református énekkar,** mint már jelentettük is, e hó 29-én a Kereskedelmi Csarnok dísztermében szüreti mulatságot rendez. A rendezőség mindent a legnagyobb körültekintéssel végez, hogy ezen mulatság is a siker jegyében folyjon le. A műsor rövid lesz és értékes. Baranyai Jolán művésznő, Balassa Ernő és Madas István színművészek fogják fellépéseikkel a műsor színvonalát emelni, de a műsor többi számai is méltán megérdemlik a közönség érdeklődését. A műsor utolsó száma lesz tizenkét pár kőrtánc, míg ezek után Jambor Lajos, mint kisbíró az ő egészséges paraszthumorával fogja a szüret megkezdését kihirdetni. Ételekről és italokról maximum árán lesz gondoskodva. Jegyárak: ülőhely 30, állóhely 20 lei.

* **Kenéz Ferenc** (volt Kenéz és Fáber) uriszabó-céghez (Uri-ut. 29. gimnáziummal szemben) kitűnő angol szövetek érkeztek.

* **Gonda elbucsuzik.** Gonda Ernő, ha akad valaki nem tudná, a Bonbonnier komikusa. Apró, sovány kis fiatalember, aki különösen előrenyújtott csővel halálosan groteszken áll félrecsapott keménykalapban a rivalda elé és slágereket énekel. Tévedsz az azt hinnéd, hogy vaskos trágárságokban keres a csintalan fiatalember hatást, vagy tisztán szemérmes szerrieurje az, amely ellenállhatatlan kacagásra kényszerít. Gonda Ernő művész. Nála minden rim a heén cseng, a poén nem bukik hanyatt s a test turesa fordulási merőben fejen találják a humor egybevágó szögét. Gonda Ernő Pestről jött és Kolozsvármegye. Nagyváradon rajongókat nevelt magának. Szerdán jutalomjátéka van, ebből az alkalmából nem bucsunak íródtak ezek a sorok, csak elkönnésnek, a viszontlátásig. (b.)

* **Orvosi hír.** Dr. Berger Ernő bőrgyógyász és a nemibetegségek szakorvosa rendeléseit (Avram Iancu) Kossuth-utca szám alatt ismét megkezdte. Rendel. előtt 9—12-ig, délután 2—6-ig.

* **Koncert a városi színházban.** Vasárnap délelőtt 11 órakor a városi színházban matiné keretében tartja meg D. G. A. n. rescu, a kiváló bukaresti bariton egyetlen koncertjét. A baritonista nem tért haza Olaszországból, ahol Rómában nagy sikerei voltak. A váradi zenekedvelőknek Andrescu koncertje valóságos esemény. A matiné sikerét tetőzni fogja Kovács Jolán nagytehetségű hegedűművész játék. Zongorán Barabás Erzsébet séri.

* **A ma délutáni löversenyre** autósok szállítják ki a publikumot a Hadapródiszkólától. A viteldij személyenként 5 lei.

* **Diákegyenruhát köteles hordani minden iskolás gyermek az érvényben levő miniszteri rendelet értelmében.** Minden szülő jól teszi, ha már most megrendeli Gergely Gyula Rákóczi-uti üzemiében, mert október elsején harminc százalékos munkabérráta lesz s akkor nem tudja az iskolaigazgatóság által elfogadott reklámárért elkészíteni a ruhákat.

* **A Biharvármegyei és Nagyvárad-i Vadászárság** intéző bizottsága felhívta tagokat, hogy minden csütörtökön a Széchenyiben este 7 órától érdeklődjenek vadászható területekről. Ez uton ismétten felkérjük a tagokat, hogy nagyobb érdeklődést fejtessenek ki a vadászat, a vadvédelem tekintetében és ne járjanak ismeretlen területen, a sulyos következmények kihatásaként az intéző bizottság felelős nem lehet, mert a tagoknak módjában áll hetenként érdeklődni. Intéző bizottság.

* **Hölgyek érdeke felkeresni Rimandó utcán Kertész Reklám női-divát szövet, selyem, vászon-üzletét,** mert ott a ruhák olcsóbbak, mint bárhol.

* **Új női fodrász és manikűr-szalón.** Egy mindentekintethen modern és hézagpótló, nagyszabású női fodrász és manikűr-terem nyílik meg október 1-én Carmen név alatt a városban, a Szent László tér 5. szám (Kovács-ház) alatt lévő helyiségben. A legfránsabb izlést is kielégítő világhírű stílusú rendezik be az új, elegáns szalont, melynek tulajdonosai Pásztor Irén és M. Hönig Laura, a váradi uritársaságok ismert tagjai. Az új szalón úgy berendezésével, mint a modern haj- és körömápolás legújabb vívmányaival feltűnést fog kelteni városunkban.

* **Külföldre utazók figyelmébe.** A városi menetjegyiroda közli, hogy a külföldi bármely állomására kiad menetjegyet, akár Nagyváradtól, akár Biharpuszoktól kezdődőleg.

Saját érdekében keresse fel

Hajnal és Rózsa

árúházát, Nagy Sándor-utca 1. szám.

Női szövet, kabát posztók, valódi rumburgi vásznak, damasz asztalneműek, finom siffonok, vásznak, bélésárak, függöny és ágyszerítőre selyem „Tusor” és ezerféle cikk érkezett. Nagy raktár paplanokból

1923. szeptember 23.

* **A vármegyei árvaszéknél az alábbi betöltendő állásokat hirdették meg:** Négy ünlői állás a VIII. fiz. o., egy ügyészi állás a VIII. fiz. o., egy fogalmazó állás a IX. fiz. o., egy gyakornok állás a X. fiz. o., egy irodaségdöntő állás a XI. fiz. osztályban. A pályázati kérvények az „Ardeul Juridic” című hivatalos lapban való közzétételétől számított 30 napon belül beadandók a megyei árvaszéknél.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Andreu Sever ügyvéd, ügyvédi irodáját Parcul Traian (volt Széchenyi-tér) 1. szám alól I. C. Bratianu (volt Szaniszló) utca 16-a. szám alá helyezte át.

* **Székrekedés.** Korányi tanár, az országos igazságügyi orvosi tanács néhai elnöke, megállapította, hogy a Ferenc József keserűvíz gyors, biztos és enyhe, fájdalom nélkül ható természetes hashajtó.

* **A Magyar Országos Központi Takarékpénztár,** Budapest alaptőke emelését határozta el 180 millióról 240 millió koronára oly módon, hogy 3 darab régi részvény alapján 1 darab új részvény vehető át 39.500 koronáért 1923 január 1-től járó 500 korona kamattérítését, összesen tehát 40.000 koronáért szeptember 20-tól 29-ig terjedő időben. Akik az elővételi jogot gyakorolni óhajtják, fenti határidőig részvényeiket mutassák be a Magyar Általános Hitelbank oradea-mare-i fiókjánál, ahol egyidejűleg igazolandó, hogy a joggyakorlásához szükséges magyar korona fedezetet egy autorizált intézet utján fenti intézetnek átutalták.

* **Alföldy László és Lászlóné tánciskolájában az őszi tanfolyam október 1-én kezdődik.** Beiratkozni egész nap Beöthy Ödön utca 2. szám.

* **A Népkehely céljaira** Lichtmann Miksáné zöld-séget és szilvát adományozott, mely adományért hálás köszönetet mond az Elnökség.

* **Fölhívás a nagyváradai férfiszabó munkásokhoz.** Folyó hó 24-én este 6 és fél órakor fontos napirenddel taggyűlést tartunk, melyre minden szabómunkást meghívunk. A gyűlés Tisza Kálmán-tér 17. sz. a., a munkaügyi inspektorátus helyiségében lesz megtartva. Targyaló bizottság.

* **Olvasóinknak a legösszefoglalóbb ajánlatunk,** hogy raglán, télikabát és öltöny-szövet szükségletét SZÉKELY posztó áruházában, Kossuth-utca 5. szám alatt szerezzék be, mely cég kelméi megbízható minőségűek és szolid olcsó árai köztudomásúak.

* **Anyos Laci új nótája** Simongáti lányok, modern táncok, az új és régebbi operettek, operák, az összes iskolai tananyagok legnagyobb raktára a Hegedüs Hirlap-iroda zeneműosztálya.

* **Hirdetmény.** Az 55.200—903. sz. belügyminis-teri rendelet 16. §-a értelmében az 1919. évi gyám-pénztári zárszámadások 15 napi közszemlére tétettek ki. Erről a város közönségét azzal értesitem, hogy a zárszámadások f. hó 25. napjától október hó 9. nap-ig a városi pénzügyi tanácsos hivatali helyiségében (Városház, földszint 33.) a hivatalos órák alatt meg-tekintethetők s azok elleni esetleges észrevételek a közszemlére tétel ideje alatt a városi tanácshoz cí-mezve előterjeszthetők. Oradea-Mare, la 18. Szept. 1923. Bucicó, primar.

* **Adakozás.** Az Izr. Nőegylet leány-árvaházának adakoztak dr. Stern Ödön, Hoffmann Miksa elhunytak alkalmából 1000. Arató Ferencné 100. Lichtmann Mór-né Budapest 100. Lőrinc Mártonné 50. Adler Márkusné (Ökrös) 50. Dengelegi Arminné 25 leit. Természetbeni adományo-kat küldtek: Hartmann Sándorné. Lőrinc Mártonné, Klor Antal, Stein Lajosné. Kohn Jenőné, Stern Adolf. — Az „Aggnók ott-hona” részére Reichard Dezsőné néhai Schwartz Illésné elhunytak alkalmából 100 lei. Az összes adományokat hálásan kö-szöni az izr. nőegylet Elnöksége.

* **Utlevél és iskolai igazolvány képeket** legolcsóbban, leggyorsabban készít Mi-mosa fényképészet Kapucinus-u. 4. Str. Saguna.

* **FÖLDES modern cimefestő,** Str. Saguna (Kapucinus-utca) 19. szám alatt.

* **Izléses francia és angol ruhák ké-szülnek mérsékelt árért** Schwartz női-szabónál Kapucinus-utca 16.

* **Bohémek, Bajazzó, Tosca, Pillangó, Troubadour, Traviata és az összes operák,** operettek, iskolai kották nagy raktára csak a Hegedüs Hirlapiroda zeneműosztályában.

* **Értesitem a t. vásárló közönséget,** hogy raglán, télikabát és öltöny-szövetek-ben raktáramat eredeti gyári beszerzéssel KÜLÖNLEGESSEGEKKEL dusan felsze-reltem, mely által azokat rendkívül olcsó árban árusítom. SZÉKELY posztó és bé-lés áruháza Kossuth-utca 5. szám.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u.: Obsitos, új kiosztásban mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este: Cigányszeretem, új kiosztásban, bérleten kívül.

Hétfő: Szidike, ujdonság először, A) bérlet 9. szám.

A hét összes előadásaira már vasárnap reggel-től kezdve meg lehet váltani a jegyeket a színház

Hétfő: Szidike, zenés bohóság, ujdonság 1-ször A) bérlet 9. szám.

Kedd: Szidike, zenés bohóság ujdonság 2-ször, B) bérlet 10. szám.

Szerda: Ezred apja, bérleten kívül.

Csütörtök: Cigányszeretem, operett repris A) bérlet 11. szám.

Péntek: Szerencsetánc, operett repris, Sarkadi Aladár vendégfelléptével, rendes helyárrakkal B) bérlet 12. szám.

Szombat d. u.: Az a huncut kéményseprő, Sar-kadi Aladár vendégfelléptével, mérsékelt helyárrakkal.

Szombat este: Szerencsetánc, operett repris, Sar-kadi Aladár vendégfelléptével, bérleten kívül, rendes helyárrakkal.

Vasárnap d. e.: Munkás-előadás, kezdete ponto-san 10 órakor.

Vasárnap d. u.: Bucsukeringő, mérsékelt hely-árrakkal.

Vasárnap este: Szerencsetánc, Sarkadi Aladár vendégfelléptével, bérleten kívül, rendes helyárrakkal.

Hétfő: Szerencsetánc, operett repris, Sarkadi Aladár vendégfelléptével, A) bérlet 13. szám.

A hét összes előadásaira már vasárnap reggeltől kezdve meg lehet váltani a jegyeket a színház pénz-táránál a rendes pénztári órákon.

— **Iglói diákok Béhr Matyival.** Szom-baton délután a régi bájos operettet eleve-nitette fel a direktió és ebben kapta első nagyobb szerepét Béhr Matyi, aki egyszer-re megnyerte a közönség szeretetét. Kitű-nő fellépésű, ügyes, temperamentumos szí-nész Béhr Matyi, akitől még nagyon so-kat várunk.

— **Szidike.** Mulattató és kedves énekes bohósá-got mutat be a színház hétfőn este Tyercsánszky Je-nő Szidike című darabja lesz hétfőn a színház műso-rán, mely a budapesti magyar színházban igen nagy siker mellett hosszabb ideig szerepelt a színház mű-során. Tiplikus alakokat fogunk látni e nagyszerű da-rabban, melynek témáját a szerző a cigányéletből merítette. A főszerepeket Zilahi Irén, Pogány Janka, Kertész Manci, Béhr Matyi, Harsányi, Misoga, Ma-das, Galambos, Vigh és Balassa játsszák. A Szidike hétfőn A) bérletben és kedden B) bérletben lesz a színház műsorán. A darabban előforduló két dal Vá-radi Aladár szerzeménye, melyet Szatmári karnagy fog vezényelni.

— **Sarkadi Aladár vendégfellépése.** A Vigszin-ház népszerű művésze négy esti és egy délutáni elő-adásban fog vendégszereplni e hét műsorán színhá-zunkban. Négy estén fogja eljátszani Sarkadi Aladár egyik legjobb szerepét, a Szerencsetánc operettben, melyet az igazgatóság Hetényi főrendező rendezésé-ben az operettegyüttes kiválóival felújít. Sarkadi a Szerencsetáncban a páholynylitogató szerepét fogja látszani s ebben a szerepben legutóbb Kolozsváron szenzációs sikere volt a művészek. A Szerencse-tánc többi szerepét Pintér, Zilahi, Kozma, Misoga, Balassa, Galambos, Vigh, Horváth Marieta játsszák. E nagyszerű operett pénteken B) bérletben, szombaton, vasárnap bérleten kívül és hétfőn este A) bérletben lesz a színház műsorán rendes helyárrak mellett.

LEGUJABB

Az Ébredők gyűlését feloszlatták

B u d a p e s t, szeptember 22. Az Ébre-dők a Sörház-utcán kerületi értekezletet hívtak össze, amelyen a közönség A p o r Viktor, a toborzás miatt nemrég letartó-ztatott százados mellett kezdett tüntetni.

ort a tüntetők a vállaikra kapták, ezért a rendőrség vezetője, vitéz dr. Kmekig István elrendelte a terem kiürítését. L e n d v a y, Z s i r k a y és B o g v a képviselők izgatott beszédekkel tartottak s a ki-ürítés több izgalmas incidensre adott alkal-mat.

MOZI

— **Atlantide** — az idény slágerfilmjé-nek befejező része — ma, vasárnap az Apolló moziban és Atlantic nyári moziban. Előadás kezdete az Apollóban 3, 5, 7 és 9, az Atlanticban 9 órakor. A befejező máso-dik rész még hétfőn és kedden kerül bemu-tatásra.

— **Dorian-Filmszínházban „Roland de Jassy”,** a kiváló átváltozó művész ma, va-sárnapra még dúsabb és kiválóbb progra-mot állított össze, mint az eddigi napokon. A tüneményes gyorsaságú alakításait, leg-nagyobb zeneszerzők és dirigensek precíz utánzását percekig tartó tapssal és zajos óvációval honorálta a publikum. Mint ka-rikatúra rajzoló másodpercek alatt vetíti papírra a közélet és politika nagyságait. Az egész előadást betöltő műsort megelőzi „Az elrabolt királyfi” (Dorian-film) bájos mesejáték 4 felvonásban, mely fimet az tesz érdekessé, hogy az összes szereplők 7 és 8 éves gyermekek soraiból kerültek ki. Előadások kezdete ma, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor, holnap, hétfőn 5, 7 és 9 órakor kezdődik.

Bélyeggyűjteményeket magas áron vesznek.

Bel- és külföldi bélyegekből nagy választék. Hiányjegyzékre árakat közlöm. Leté vagy referencia el-lében választékot is küldök. Erdély nagyobb városaiban bizo-mányosokat keresek. Jón a MICHEL 1924. Ára franco 80 lei. Megrendelhető az összeg előzetes beküldése ellenében. Fogazatmerő 10 lei. Csipesz 45 lei. Választék-füzet 14/11: 6 lei. 14/29: 10 lei. 1000 drb bélyegragasztó egyolda-

los 10 lei. Kétoldalas 14 lei.	
Bayern Luipold 1M—20M	1200 Lei
„ Ludvig 1914. compl.	50 „
„ Ludvig Freist. 1919. compl.	45 „
„ „ Volkst. 1919. compl.	45 „
„ Künstler Serie (4M nélkül)	85 „
„ Ludvig Emlékező 5 és 10 pf.	10 „
Belgien 1c—1 Fr. (1915)	25 „
Bosnien 1900. compl.	250 „
„ 1908.	300 „
„ 1912. 12” heller	65 „
„ 1912. 60 „	40 „
„ 1912. 72 „	250 „
Bosnien 1912 10 koronás	1200 „
„ 1917. compl.	300 „
Magyar Pénzfő sorozat compl.	80 „
„ Lajtabánság compl.	80 „
„ Légi posta compl.	12 „
„ Repülő posta compl.	50 „
„ I hadi compl.	175 „

Megrendelhetők az összeg előzetes beküldése ellenében.

KEMÉNY A. bélyegkereskedő, Oradea-Mare, Strada Vlahuța 50. szám

Tőzsdei jelentések

Zürich, szeptember 22. Nyitás: Berlin 0.000004 egyn., Newyork 564. London 2564, Páris 3330, Milanó 2535, Prága 1695, Budapest 0.03, Bukarest 255, Bécs 0.0079'50.

Budapest, szeptember 22. A Devizaközpont hivatalos árfolyamai: Amsterdam 7650—8090, Páris 1160—1226. Varsó 650—815. A többi kurzusok változatlanok.

Zürich, szeptember 22. Zárlat: Berlin 0.000003 fél, Amsterdam 222. Newyork London 2561, Páris 3365, Milanó 2532 fél, Prága 1690, Budapest 0.03, Belgrád 612 fél, Bukares 255, Varsó 0.0018. Bécs 0.0079 egynegyed.

Szilárdul az üzlet a pesti értéktőzsdén

Budapest, szeptember 22. A szombati tőzsdei magánforgalomban kisebb üzleteket köttettek. Az irányzat bizakodó. A legtöbb részvényt a tegnapi árfolyamon folyt az üzlet. Egyesekben szilárdulás. Magyar H. 880—885, Oszták H. 190—195, Lezsámitoló 130, Olasz b. 550—570. Készén 3150—3200, Salgó 760—765, Urikánvi 750, Kohó 1100, Beocsini 1300—1350, Magnezit 3920, Nasici 2300—2400, Szlavónia 95, Rima 180, Schlick 290—300, Ganz-Danub. 40.000—45.000, Láng 380, Lipták 43, Déliv. 142, Viktória malom 460, Izzó 600—620, Olaj 100—105, Cukor 425, Pesti Hazai 6500—7000 Államv. 550, Nova 140—145.

NYILTTÉR

Fájdalomtól megőrt szívvel tudatjuk, hogy a legjobb férj, apa és após

KLEIN DEZSO

f. évi szeptember hó 22-én este, rövid szenvedés után, életének 55-ik, bo dog házasságának 25-ik évében váratlanul elhunyt.

A megboldogult hűlt tetemeit ma, vasárnap délután 2 órakor, a Horiz (Bathory) ucca 6 számú gyászhasztól kísérik ki utolsó útjára.

1923. szept. hó 23.

A gyászoló család.

Bécsé hamvaira!

A Lederer és Kálmán-féle szorgyár és gőzmalom igazgatósága, tisztviselői és munkásai fájdalommal jelentik, hogy

Klein Dezső
főraktárnok

f. hó 27-én este véletlen szerencsétlenség következtében elhunyt.

Másfél évtizeden át állott a vállalat szolgálatában, szorgalmával, becsületességével, odaadó munkájával mindenkinek követendő példaként szolgálta a vállalatot, és a vállalatot a legfinomabb és legteljesebb munkával töltötte el mindnyájunkat.

Emlékét mindig kegyelettel fogjuk őrizni.

Oradea-Mare, 1923. szeptember 22.

Irodai munkákban jártas, feltétlenül megbízható

könyvelő

esetleg félnapra

azonnali belépésre keresték

Ajánlatokat: „Jó referencia: feltétel” címűn fizetési igényekkel a Hegedűs Hírlapirodába kéretik.

A SZERENCSE

Irtá: Zombory Jenő

— A „Nagyvárad” regénypályázatán 2000 leiel jutalmazott munka —

Ma már korlátlanul rendelkezem a vagyonom felett, mert az amerikai törvények hivatalosan is elismerték jogomat az örökséghez, azonban még ma sem tudom egész bizonyossággal, hogy miből is áll az örökség tulajdonképpen. Papíron már mindent olvastam, de még nem volt időm meg is tekinteni azokat. Most készülünk utazni, hogy megtekintsük. Mr. Billson szerint akkor is eltart legalább hat hónapig, ha mindent csak futólagosan tekintünk is meg. Miss Daissy engedélyt adott Gyurkának, hogy velem jöhessen s így Mr. Billson, Gyurka és Pista lesznek a kísérem.

Hat hónapig egyebet se tettem, mint az örökséget szemléltem és még most se vagyok készen vele. De ami még hátra van, majd a legközelebb tekintem meg, mert már valósággal kimerültem.

Fejem most is kábult és szédült, ha csak eszembe jut, mi mindent láttam és tapasztaltam. Vajjon lesz-e idő, amikor mindezt ésszel is felfogom? Fejembe a milliók csak úgy kergetőznek. Pénz, pénz és ismét csak pénz. A munkások százezrei, akik általam élnek. Sok közöttük a hazafi is.

Soha se hittem volna, hogy létezik ennyi pénz a világon és ime nemcsak hogy van, de mindez még az enyém is.

Ha én ezt a pénzt két kézzel szórnám, még akkor se tudnám elkölteni életem végéig.

Az örökség átvételének emlékére nagyobb alapítványokat tettem az elaggott munkásaim javára, hogy azok, ha majd munkaképtelenek lesznek, életük fogytáig tisztességesen ellátva legyenek. Miután én voltam az első, aki ezt megcselekedtem Amerikában, most igen népszerű vagyok munkásaim körében. Egyébként minden alkalmazottammal szemben bőkezű voltam. Mindenkinél jutott egy-egy nagyobb adomány s a nagy nap emlékére mindenki fizetés- és béremelést kapott.

Rengeteg sok az óriási jövedelmet hozó vállalat. Mr. Billson állítása szerint az átlagos évi jövedelem 20 és 25% között váltakozik, de 20%-nál semmi szín alatt sem kevesebb. Vannak azonban olyan vállalatok is, amelyek 50%-ot is jövedelmeznek.

Leghíresebb vállalkozás az acél és gépgyár, amely az egész világon a leghíresebb. Az egész világon mindenütt található a Monney-féle gépgyár gyártmányai. A második nagyvállalat a vasút. Majdnem 10.000 kilométer hosszúságú a vasúti vonalunk. Eredetileg ez is mint minden vállalkozás részvénytársasági alapon létesült, de lassankint Monney mind magához váltotta a részvényeket, úgy, hogy ma ezek teljesen és kizárólag a sajátunk.

Van egy nagyszabású hajógyárunk és ezzel kapcsolatban egy több száz hajóból álló hajózási vállalatunk, melyek közül 100 teljesen modern gyorsjárati személyszállító gőzös szeli az összes Óceánok hullámaikat s büszkesége nemcsak a Monney-háznak, de az egész világnak.

Rengeteg kőszén, érc, vas, réz és arany és ezüstbányáink vannak. Amire föltétlenül szükség is van. A nyers terményeket saját gyárainkban dolgozzuk fel és nem szorulunk másokra, sőt még mi juttatunk más vállalatoknak is, de csak addig, míg ki nem

bővítjük vállalatunkat, mert akkor nem adunk senkinek se belőle.

Óriási kiterjedésű földbirtokaink Braziliában, Mexikóban, az Egyesült Államokban, Ausztráliában és Afrikában.

(Folyt. köv.)

Megnyílt!

Megnyílt!

SCHWARTZ ALADÁR

új ékszer üzlete

Str. Vulcan Nagy Sándor-utca 1. sz. alatt.

Brilláns, arany és ezüst tárgyakból dúz választék. saját modernül berendezett műhelyében megrendelések, átalakítások és javítások elvállaltatnak.

Gyermeke lesz

a legegységesebb a korán, ha gyermekocsiját

Szőke Miklósnál

Szt. János-utca 22. szerzi be.

Ugyanott új huzatok, ernyők, gumimixások és mindennemű javítások a legolcsóbban és leggyorsabban készülnek.

Aszfalt- és kátrány

fedéllemez

elvezető lemezt, desztillált kőszénkátrányt, carbollintumot, fűszert, bitumént, vaslakot stb. és az összes aszfalt és kátrányterméket hákebeli mennyiségben gyárt 887

„GROZIT”

aszfalt és kátránytermékek gyára, Timisoara, gyárodros. TELEFON 11-24. szám.

Kérjen árajánlatot!

Aszódinál Sas-palota

Tavalyi tearum tovább is literje 26 Lei

Helybeli és vidéki nagy ságos asszonyaimat meghívom vásárlásra. Tisztán kezelt fűszerek, cukorkák, csokoládék kávék, teák, likörök, gyógykonyak, gyógyborok, sajt, vaj, lipői túró, estélyekre a legfinomabb összeállítású csomagok, pezsgők, tea kenyerek cukorka osztályom külön

legességei Dorian Filmszínház (pászás) foljaraival szemben. — Olcsó árak. — Pontos kiszolgálás.

Utleveleket
vizumokat

bármely konzulátusnál a leggyorsabban elintéz

Díjmentes felvilágosítás.

SCHREIER

ügynökség Tisza Kálmán-tér 1. szám Vármegyeháza mellett.

COLUMBIA

FEHERNEMŐGYÁR R-T.

ORADEA-MAR, Aradi-ut 23—25. szám

Sürgőnycim: COLUMBIA.

Gyártmányai

az összes férfi és női fehérnemű a legegyszerűbb comerce árutól a legfinomabb kivitelig.

Már nem viselnek brilliáns fülbevalókat

A drágakövek, elsősorban pedig a gyémánt lelőhelye Dél-Afrika és Ausztrália. A gyémánttermelés legnagyobb része ezekről a helyekről Angliába kerül, ahol tulajdonképpen a világ nyersgyémántpiaca is van. A feldolgozott gyémánt üzletkötési helye viszont Hollandia, ahol a csiszolás művészetét először emelték tükölyre és ahol egyúttal a legtöbb csiszoló-műhely is létezik.

Általában minél vékonyabb a gyémánt, annál értékesebb, mert így súlyánál többet mutat és igen szépen, nagy felületen csillog. A hasítás célja, hogy a csiszolásra minél alkalmasabbá tegyék vele a követ. Régebben igen sok műhibát követtek el e tekintetben. Így történt ez a világ egyik legszebb kőével, a Koh-I-Noor-ral, amely, amikor találták, 790 karátot nyomott, de egy rossz gyémántérmentén hasították el, úgy, hogy a 790 karátból csak 280 karát maradt meg a hasítás után; a csiszolás végeztével pedig már csak 117 karátot nyomott ez a mérhetetlen értékű kincs.

Nagyjában, minden időnek, minden kornak meg van a maga divatos drágaköcsiszolási formája; ma például a brilliáns-csiszolás terén az 56 lapos forma a legdivatosabb. Napjainkban a csiszolás művészele már olyan foku, hogy egy század, sőt egy félszázad karátos követ is több lapura tudnak csiszolni, pedig ezt egy néhány évvel ezelőtt még nagyobb követnél sem tudták elérni. A gyémántcsiszoló műhelyek nagyobb része még ma is Hollandiában van, igen sok van azonban Amerikában is.

A régi Magyarországon csak egyetlen egy gyémánt-műhely volt békében, ez is inkább javításokkal és átciszolásokkal foglalkozott és most már nem is működik.

A csiszolás által a kőből vagy gyémánt, vagy brilliáns lesz. A gyémánt és a brilliáns közötti különbségről a nagyközönség vajmi keveset tud, pedig az igen egyszerű: míg a gyémántnak csak a felső felületét csiszolják, alsó felülete sima lap marad, addig a brilliánsnál a felső felület csiszolásán kívül az alsó felületet kupalakuvá képezik ki, mert így a kő fénytörése sokkal tökéletesebb.

Általában a brilliáns az értékesebb és a gyémánt csak másodsorban jön számításba. A brilliánsok nagy közkedveltsége különösen az utóbbi esztendő eredménye. Hozzánk általánosságban csak gyémántot hoztak be;

Nálunk mindent el lehet adni.

A középosztálynak a békeidőben szépen voltak drágakövei s később már a brilliáns iránt is megnyilvánult bizonyos érdeklődés, de ekkor is az a hiba mutatkozott, hogy mivel nem volt megfelelő ékszerkulturánk, ékszerintelligenciánk, sok hibás kő került hozzánk.

A külföldi kereskedők általában azt mondták, hogy: nálunk mindent el lehet adni.

A ma eladásra kerülő kövek, amelyek többnyire magánosoktól származnak, hibásak és nem tökéletesen szépek. A tökéletes brilliáns feltételei: a tökéletes csiszoltság, szabályos felső fedőlap, karcolásmentesség. Az abszolút fehér kő kékesfehéren izzik és csillog. Minél kevesebb fényű, annál értékesebb. Általában hibás a kő, ha színe van: sárgás, barnás zöldes. Ha azonban erősen sárga, vagy zöld a kő, ez viszont értékesé teszi. Ezek az ugynevezett „színes brilliánsok”, amelyeket főként Franciaországban kedvelnek. A tökéletes kőnek ezenkívül kereknek is kell lennie.

FÉRFI KALAPOT

URI DIVAT KÜLÖNLEGESSEGET
sehol sem lehet olcsóbban
beszerezni, mint

Nem viselnek brilliáns fülbevalókat

A brilliáns követ ma leginkább gyűrűkben viselik, szép, nagy kövek ugynevezett solitaire-ek formájában. Viselik ezenkívül karmazol alakjában, amikor is színes köveket helyeznek drágakövek közé. Ujabbban a kis platina órákat rakják ki brilliánssal, de medaillonokban is igen használják. Az utóbbi években Párizsban lábrakapott a kis platina, drágakövekkel kirakott pillangó-medaillonok viselete.

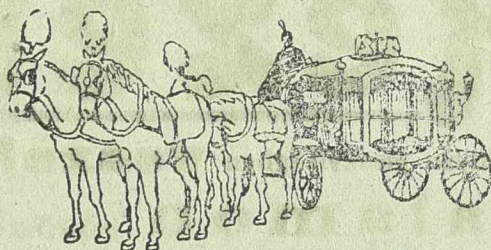
Igen érdekes jelenség, hogy legújabbban fülbevalókban nem viselnek brilliánst.

Régebben csak férfiak hordták a gyémántot hatalmas gyűrűk formájában és csak később kezdtek nők is hódolni e divatnak. A gyémánt divatja azonban még ma is emelkedőben van. A háborúban igen sok brilliánst hoztak Magyarországra és Romániába. A nakidején meglehetősen tele volt a pesti piac, igaz, hogy a vásárlási kedv is nagy volt. A háború után a legtöbb gyémántot kisébölték.

A magyar középosztály, amely súlyos anyagi gondok előtt állott, értéke közül elsősorban a drágaköveitől vált meg.

A magyarországi drágaköpiacon ma nem igen van kereslet, de kevés is a hibátlan áru.

A gyémánt és brilliáns ára ma a következő: a legkisebb kövek, az ugynevezett „entourage”-ok, amelyek 1/100—3/1000 karátosak s finom ékszerek kirakására szolgálnak s amelyeknél a munkadíjóriási, valamivel drágábbak, mint a nagyobb-kövek: 6—10 ezer leibe kerülnek karátontként.

Halálozás

alkalmával a családtagok saját érdekében keresztek fel a Germán Károly utóda „Kegyelet” keresztény temetkezési intézetet, hol a legolcsóbb és legszebb temetéseket rendezik. — Különösen felhívom a közönség figyelmét arra, hogy üzletem a Sas-passagében van a vaskereskedés mellett. Oradea-Mare. Teljes tisztfelettel:

Germán Károly utóda Tarsoly

MEGERKEZTEK
szó hírtalban a

NŐI KABÁTOK

200, 300 és 1000 lejtől teljebb

Modell Aruház

Szent János-utca 6 szám

**Temesvári mintavásárra
nyitott és csukott autókat indit**

Andrieka és Rosenbaum

Str. Calvin (Ritók-utca) 15. Telefon: 209.

Viteldij oda és vissza 1000 lei

„SPLENDID”

Str. Avram 16 (Kossuth-
lancu utca)

-nél Hungária Cipőgyárral szemben

HÁZIASSZONYOK FIGYELMÉBE!

Lőtt nyulak

megérkeztek, naponta
allardóan frissen, bőr-
rel vagy nyuzva kapható

Vadász és London

fűszer és csemegekereskedő, Oradea-
Mare, Str. Reg. Ferdinand 10. Telefon 8.
Sürgőnycim: DELICATESE.

Özv. Boda Gyuláné

Avram J. (Kossuth)-utcai üzletében iskolai
irodai felszerelések és kották már kaphatók.

Berdach Jenő, Dentist

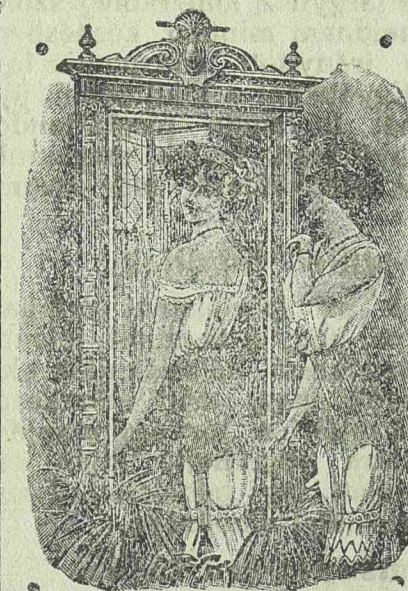
Oradea-Mare Strada Regele Ferdinand 6.

Fogtörés	Lei 10
Fogtörés	25
Kaucsukba foglalt fog	50
Fém korona	100
Arany korona	300

Fogcsúrok szájpaddal vagy anélkül, a
gyökerek eltávolítása nélkül készítenek.

Állások 24 órában belül megfoglaltatnak.

ELSŐRENDÜ FÜZŐSZALON!

Rendelésre készítenek a legújabb reform-, csipő- és hasfűzők, egyenes tartók, mell-tartók, taniszfűzők, orvosi rendelésre készítenek a dr. Kémárky-féle nadrág haskót és az összes női különlegességi dolgok egyaránt készítője:

IZZÁK LIDIA

Str. J. Vulcan (Nagy Sándor-u.) 1.
Tisztítások, javítások és átalakítások gyorsan,
pontosan és szakszerűen készíttetnek.

Cipészek munkabér ügye.

Amint a múlt heti számunkban közöltük a cipész munkások részéről mozgalom indult a munkabér felemelése iránt. Mint értesülünk a kötött szerződés erre nem ad módot, de hogy az érdekelt iparosok a kölcsönös megértésnek és a munka zavartalan folytatása iránti óhajuknak tanujelét adják elhatározták, hogy a munkásokkal ez irányban a tárgyalást felveszik. A tárgyalásokkal megbízták Tóth István, Fleisz Elek és Albert János iparosokat. Tekintve a munkások nagyrésztől megnyilvánult barátságos magatartása a megegyezés sikere előrelátható.

Borbélyiparosok országos kongresszusa.

Nagy érdeklődés mellett folyt le 17 és 18-án Marosújváron az Erdélyi és Bánsági borbély- és fodrász iparosok nagygyűlése, melyen több mint 46 város 94 kiküldöttel képviseltette magát. Városunkból Menning Sándor, Zsigován János, Szalai Bálint és Roska Gyula vettek részt, kiket mint az ország borbély iparos társadalmának szóvivőit melegen ünnepelték. Várad iparossága valamint itteni elnökének Ramminger István érdemeinek máltatása mellett a kongresszus alelnökének Menning Sándort választották meg. A nagygyűlés főtárgya az Országos Szövetség megalakítása volt mely a gazdasági érdekek védelme és előrevitele mellett a tagok kulturális és ipar fejlesztési szükségletét lesz hivatva teljesíteni. Több rendkívüli fontos ügy megtárgyalása után elhatározta a kongresszus, hogy a jövő évi nagygyűlést Nagyváradon fogja megtartani. A kongresszuson résztvevők várad kiküldöttek mindannyi tárgyhoz kimerítőleg szoltak hozzá s majdnem minden kérdésben ezek helyesen irányított álláspontja fogadtatott el. Egyébként a kiküldöttek jelentéseit e hét folyamán megtartandó szakosztályi gyűlésen fogják megtenni, melyre a tagok érdeklődését már ezton is felhívjuk.

Ipartestületi tagdíjak.

Felhívtnak az ipartestület tagdíjjal hátralékos tagjai, hogy a tagdíjért jelentkező pénzbeszedőknek hátralékaikat okvetlenül fizessék meg, mert ellenkező esetben a hátralék a törvény alapján közadók módjára végrehajtó utján és végrehajtás mellett fog behajtatni. Tisztelettel az ipartestület elnöksége.

Kedvezményes-áru tűzifa.

Felhívjuk az ipartestület kötelékébe tartozó iparosok figyelmét arra, hogy tűzifa megrendeléseikkel az Ipartestület hivatalát keressék fel. Ezzel egyrészt tekintélyes összeget takarítanak meg maguknak a megrendelők, másrészt a kedvezményes és olcsó ár dacára a hivatal által eladott fa mennyisége után iparos menházunk kis haszonhoz jut. Tisztelettel az ipartestület elnöksége.

* Sportolók el ne feledjétek, hogy Diana sósorszással lehet izmaink ruganyosságát legjobban megővni.

Nyitott és csukott

autók

bérelhetők minden időben Magyarországra is.

Andriska és Rosenbaum

auto garage, Calvin-utca 15. sz.

Telefon 209. Telefon 209.

Ugyanott Michelin Cable auto gummi és benzín kapható.

ANGOL DIVAT SZÖVET KÜLÖNLEGESSÉGEINK MEGÉRKEZTEK
OLCSÓ ÉS SZOLID KISZOLGÁLÁS!!
HAVAS ÉS GRÜNFELD
POSZTÓ ÉS BELESÁRU KERESKEDŐK
STR. AȘIE VULCAN, ÎN GY. SÁNDOR UTCA

Londonból

ősz! szövetség megérkeztek!!

Elsőrendű munka — olcsó szolid árak!!

Hackmayer ur-szabó
Str. Avram Iancu (Kossuth utca) 2. sz.

Rezet

bármilyen mennyiségben **veszek.****Salamon** rézőntő
Kolozsvári-utca 33. sz. alatt

Női esőköppeny

francia és angol keztyűk, női bőrkabát különlegességek érkeztek az „Old England”-ba
Női és férfi harisnyák!

Elsőrendű női kosztümök

kabátok, korzó ruhákat, leányka kabátokat és kárpát ruhákat a legújabb divat szerint megolcsó díszben készült

Valentin István

női szabó, Kőrház-utca 17. szám

* Manometer! súly, mérleg és minden nemű mérő műszer hiteles javítását, telefon felszerelést, valamint a fémipar szakába vágó javítások, megrendelések legszolidabb napiáron való teljesítését vállalja Rajz Andor elektro és precízió mechanikus, Oradea-Mare, Szalárdi-utca 9. szám. (Rosenzweig-palota.)

Legdivatosabb

Női KABÁTOK

ruhák, kalapok és leányka ruhák a legolcsóbban

HEVESI PARISI DIVATRUHÁZÁBAN!
Várad: Nicla és Jorga (Zöldfa-utca)

Férfi divatárak

harisnyák és rövidárak legolcsóbb forrása.

Molnárnál

Ferdinánd király (Rákóczi)-ut 9.

* Kabát, kosztüm, öltöny és ruhaszővet bevásárlásainál nézze meg a Körös parti áruház szövettömégének választékát, melyhez hasonló csak fővárosi nagy áruházak nyújthatnak, hol az árak olcsóbbak mint bárhol.

Régi férfi kalapokat

elegáns női kalapokra

3 nap alatt átalakít

KÖNIG kalapgyár, Körös-u. 16.

Filez, posztó- és bársony kalapok 250 L-től.

* Legjobb, kényelmes haskötők kaphatók csakis a kitűnő Kovács Sándornál, orvosi haskötő készítőnél, Nagyvárad Nilgész-telep.

Shampooon

a fekete fejjel

FEJMOSSÁHOZ A LEGJOBB

Vezérképviselői: CHEMOSSANA

Buzsák-utca 16. várad

Szülők figyelmébe!

Gyermekek harisnyák, a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig, ugyisint minden kizsm-, rövidáru- és női divatcikkek olcsó szolid áron beszerezhetők

Főidegnél, Szent János-utca 2. sz.

Szülők figyelmébe!

Gyermekek diák egyenruháját és sapkáját

Katz Testvérek

egyenruha szeméből, Ge. Mosoiu (Mezei M)-u. 18. sz. a szerezzük be, hol a közoktatástügyi ministerium által eirendelt minta szerint a legjobb minőségű a leggyorsabban készülnek.

* Blum harisnyái a legjobbak.

Mélyen leszállított árak!

Linoleum (legjobb minőségű)

57 cm. méterje	155 Lei régi ár	175
90 "	200 Lei régi ár	225
110 "	240 Lei régi ár	265
130 "	290 Lei régi ár	320
200 "	425 Lei régi ár	480

Haas Lipót
LINOLEUM gyári lerakata

Vlaszos vászon (legjobb minőségű)

78 cm. méterje	105 Lei régi ár	123
100 "	135 Lei régi ár	155
115 "	155 Lei régi ár	180

Vlaszos vászon (vászon háttal)

78 cm. méterje	Lei	70
100 "	Lei	90
115 "	Lei	105

Telefon: 463. szám. Cămin Regele Ferdinand 3

Mélyen leszállított árak!

Szövet szőnyeg

70 cm. méterje	110 Lei
90 "	155 Lei
Gummi kabát	875-től 2200 L-ig
Bőrvászon minden színben	140 L-től
Ebédülő szőnyeg duz választékban	2600 L-től
Hencsar takarók különböző minőségekben	nagy választék.

ORADEA-MARE

Cămin Regele Ferdinand 3

SANDOR

Bank és tőzsdebi-
rományi irodája
Pável-u. 22. szám

Keres kisebb házakat
bekölözhető lakással,
alamint áadó lakáso-
kat. :: Elvállalja ma-
nőpénzek kihelyezé-
sét kedvező feltételek-
kel. Értékpapír meg-
vásárlását. :: Ajánl egy
adó szőlőt s egy
őldbirtokot. :: Eladó
antik Biedermayer zón-
jára. D. e. 9 12, d. u. 3-6.

Lakás

lakóci-uton, 2 par-
ttes szoba, fürdő-
szoba, konyha, elő-
szoba azonnal beköl-
özhető.

„ARDEAL”

Postei No. 8. (Uri-u.)

smét magas ur-
ian vezetek stary
izüst és brilliós
tárgyakat

KLEIN

ékszerárak
Avram Iancu
Kassuth-u. 4

Romélen

tudja már, hogy leg-
gyorsabban inteni si

ntfevelét és vízumát

Kolozsvárt, Brassó-
ban és Bukarestben

DEUTSCH és FIN
futárrodája
Pannónia kávéháza

Harisnya, keztyű,
zokni, zsebkendő,
csipke, szallag
és különféle divatárak

dus választékban és
olcsó árban

Szenszki Miklósnál

Sas Passage, Tarsoly
vas ázzettel szemben.

Kályha

Javításokat és át-
rakásokat vállal
VARGA György
kályhamester

Berkovits F. utca 33.
uj kályha 2300
lelért kapható.

UNITED STATES LINES**NEW-YORK FELE**

Southampton — Chebourg

LEVIATHAN

Okt. 9 és 30. Nov. 20. Dec. 11. Brémából
Southampton és Chebourgól New-Yorkba

GEORGE WASHINGTON

Október 24. November 28. December 29.
President Arthur... Okt. 19
America... Okt. 31
President Roosevelt... Okt. 7.
President Fillmore... Okt. 4
President Harding... Okt. 14
Southamptonból és Chebourgól az elutazás egy
nappal később. Előnyös alkalom áru szállításra.
Részletekre felvilágosítást ad.

UNITED STATES LINES

Romániai vezérképviselői „Merkur” Bukarest
Calea Mostilor 21. Temesvár Hunyadi utca
8. Csarnovitz Liliengasse 15.

Nagyotthallók figyelmébe!

A legujabb rendszerű berlini
villamos szeltelefonok (Akustik-
készülék) és elemek „nagyotthallók”
részére kaphatók: **NÉMETI Mór**
Oradea-Mare (Nvárad), Teleky-u. 15. sz. alatti laká-
sán, ahol azok bárki által kipróbálhatók. Ha még oly
magasfokú a nagyotthallás, a leghalkabb beszédet
is jól lehet hallani. Prospektust ingyen küld. 1324

**EGÉSZ MOLDOVA
MEZŐGAZDASÁGI ÉS
HÁZIIPARI KIÁLLITÁSA
JASIBAN
megnyílik**

1923. szept. 27.

lőjjenek el és vegyenek részt
e kiállításon!

Kárpitos

munkákat vállalok.

KOVÁCS JÓZSEF kárpitos mester
Strada Deák Ferenc-utca 1. szám.

Gyapjuipar rt.

Strada Regele Ferdinand 13.

Szővet, Gyapjufonál,
Tricotárak harisnyák
GYÁRI ÁRAK!

Diákegyenruhák

csinos kivitelben legutányosabban

Wolláknál

Str. Copalniceanu (Várady Zs.-utca) 11.
a üzöltőlaktanyával szemben.

Eladó, egy új kőrisfa háló szobabútor, pu-
liturozva, ovál interziával és gyöngyléccel díszítve,
legujabb fazon szerint 20,000 leiert — agyanott
egy új elsőrendű federes táblát kocsi. Igás új szí-
kereket megrendelésekre nyolc napon belül készí-
tünk és szakmába vágó minden javításokat elvá-
lalunk azolid árak mellett. Négy család már több
kaptárral és egy új pergetővel eladó.

Bogdándy Gusztáv

Váradszőlős

Mindenféle

vadász fegyverek

és vadászati felszerelések egye-
dül szakszerű javító műhelye

Mateh Ferenc puskaműves

Bertsey György (volt Menház)-u. 5.

Kárpitos

munkákat elsőrendű
kivitelben készíti:

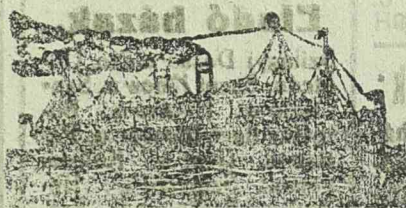
GIDÁLI MANÓ

Uri-u. 2. —: Rákóczi-ut 6.

LLOYDUL REGAL OLANDEZ
S. A. R.

ORADEA-MARE

EUROPA—BRASILIA
EUROPA—URUGUAY
EUROPA—ARGENTINIA

NAGYVÁRAD

ELSŐ OSZTÁLYU LUXUS ÉS
GYORSGÖZÖSSEL BEHAJÓ-
ZÁS AMSTERDAMBAN

KÉPVISELET:

CUNARD LINE S. A. R.

Europa America U. S. Európa Canada.

További felvilágosításért egyszersmint

földmivések Braziliába való díjmentes utazásért

forduljanak bizalommal

LLOYDUL REGAL OLANDEZ S. A. R. társasághoz

Filliale Oradea-Mare, Rimanóczy-utca 5. szám

Planinó

Gebrüder Stingl
gyártmány, kitűnő
hangu, keresztthuros
fémszerkezetű, telje-
sen új állapotban sür-
gösen eladó.

Stornbergnél

Szent László-tér, 2.
Telefon 13-45. szám.

Varrógépet

ha jól és olcsó ár
keressen fel

Kerékpárok

állandóan raktáron.
Varrógépet, keré-
párokat veszek, eladok
cserelek és ezekhez
való alkatrészek állan-
dóan kaphatók.
— javításokat szakze-
rűen eszközök.

Konrad

műszerész, Baross-u. 10.
és Nagypiacz-tér sarok

A NAGYVÁRADI PRÓHIRTETÉSE

Egy szó ára 2 lei, vastagabb betűvel 4 lei, A legkisebb próhírtetés ára 10 szóig 20 lei.

Oktatás

Intelligens kisasszonyt erékek delutánra két nagyobb leányka mellé. Cim Hegedűs hírlapíródában. 304

Tanítónő (okleveles) helyben vagy vidéken családnál tanítónak ajánlkozik. Cim a kiadóban. 310

Gyorsírás

(magyar-német)

GÉPIRÁS

KÖNYVITEL

12 év óta legjobban

DONÁT-nál

Str. Gajdu (Beöthy

Ödö-utca 30 szám.

ELŐKÉSZÍTÉS

magánvizsgákra.

LAKÁS

Kiadó azonnal alkalmi áron üzlethelyiség hozzá tartozó lakással és mellék helyiségekkel a Kolozsvári utcán. Értekezhetni dr. Zoltán Jenő ügyvéd irodájában, Kapucinus-utca 6. 245

Lakást keresek a város belterületén 3-5 szoba megfelelő mellék helyiségekkel, elfogadható leváltást fizetek. Direkt ajánlatokat kérek Palotai Mihály, Regele Ferdinánd 6. sz. címére. 288

Két szolid fiatal ember bútorozott szobát keres a központban. Cimet a kiadóba. 283

Butorozott különbejáratu kellemes szobát keresek. Közvetlenül díjazok. Cim Hegedűs hírlapíróda. 313

Csinosan butorozott különbejáratu szobát keresek. Cimeket Heisler irodában Nagypiac-tér 3 sz. Telefon 390. kérek. 314

Butorozott szobát keresünk 2 ur részére esetleg teljes ellátással. Vadász Kocsidár Sztaroveszky-u. 29 szám. 297

Parfümerie

D'OR

Rákóczi-ut 16.

Bauerné Szabó Julia

megnyitotta

ismét fésű, drogueria,

játékárú olcsó üzletét.

Varrógép

Javító műhely és raktár. Legnagyobb vagyok a szakmában. Használt gépeket nagyon olcsón árulok.

H. Eisenberger

Nagypiac-tér 5. szám,

Új husplaccal szemben.

Alkalmazás

Perfect német, magyar levelező kisasszony azonnal felvétetik. Cim Hegedűs hírlapíródában. 277

Kefegyárban 23 éve behuzónó vagyok jelenleg munkavezető állást keresek bárhová. Cim a kiadóban. 262

Megbízható mindenféle főzőnő ki minden házi munkát végez ajálkozik uri házhoz 4 éves kis fiával. Cim Szilágyi Dezső-utca 26. szám. 261

Gyakorlott rajzolók egész napra vagy félnapra felvétetnek. Malomépitő Teleki u. 2. 258

Tanuló teljes ellátással felvétetik Schvartz Farkas és fia fűszerüzlet Szent-János-u. 275

Gép és gyorsírónő perfect felvétetik „Apolló” drogeriában. 272

Perfect szakácsnő jó bizonyítvánnyal keresek október 1-re vagy 15-re, Baloghné, Szaniszló-utca 9. 295H

Feltétlenül tisztességes fiatal uriasasszony házvezetőnői állást keres, kizárólag magános urnál, lehetőleg vidéken. Cim a kiadóban. 294H

Eine Kinderpflegerin wird gesucht Krausz, Beöthy Ödön-u. 45. Oradea Mare. 271H

Jól főző mindenféle szakácsnő elsőjére keres Fülöp, Deák Ferenc-u. 7. 240H

Érettségizett perfect magyar-német gyors, gépiró, franciában, románban, könyvelésben, levelezésben jártas, állását változtatná. Cimeket kiadóba kér. 282

Perfect declaransokat keres Ancora várműroda. Írásbeli ajánlatokat Strada Alexandri (Teleki utca) 34. szám alá kérünk. 281

Fényképnagyító műintézetembe újravőköt keresek. Szabó, Kert-u. 2. 378

Jól főző szakácsnő felvétetik, Cim a kiadóban. 308

Portásfiúnak 14-16 éves csinos, jómodoru első iskolát járt fiút 1000 fizetéssel és ruházattal fogad, Parkszáll. 302

Jó bizonyítványokkal rendelkező tisztviselő, román, magyar tudással állást keres. Leveleket „Tisztviselő” jelígre, a Hegedűs hírlapíródában. 805

Gépeszlakatost, vízvezetési munkához értőt Központi fűtés kezelésére 2500 havi fizetéssel, lakás, fűtés, világítással keres: Parkszáll. 301

Bérszántást

motorekével

elvállalok

Vitéz-u. 66.

Adás-vétel

Eladó Kispiachoz 1 perc, tagas nagy üzlet, motorképes, esetleg 3 szobás lakással. Központban 30 méteres üzembe levő gyár helyiség eladó. — Weiss Gizi, Nyomda u. 4. 160

Gyönyörű uriszoba bútor (tiz darab) olcsón eladó a tudószanatórium felett, Cibere villa. 209

Jómeneteli szatócüzlet forgalmas útvonalon (vasút és nagyalomás között) átadó. Értekezhetni Dr. Bock ügyvédnél Str. Ioan Vulcan 17. 208

Alig használt harminchetes, spangnis, fekete lakcipő eladó. Szacsavay-utca 19.

Kiseb álló vitrint megvételre keresek. Cimet a kiadóba kérek. 287

Eladó uri magánházak az Uri, Lukács György, Szaniszló, Pável, Beöthy Ödön és Szacsavay-utcákban, továbbá 14 kisebb ház és 7 központi emeletes ház. Érdeklődni lehet Feledi Sándornál, Str. Szaniszló-u. 63. 57

Gyermek
Flu és
Leány

CIPŐT

iskola idényre a

legjobbakat a

„Fecske” Áruházban

Zsigmond és Adler

cégnél vehet Zöldfa-u.8.

Betegség miatt, nagyon olcsón eladó Kolozsvári-utca 83. szám alatt lévő ház elfoglalható jómeneteli fűtőüzlettel, teljes berendezéssel és lakással. Előnyös fizetési feltételekkel. Érdeklődni Feledi Sándornál, Szaniszló-u. 63. 38

Használt eladók. Használt gépjárműveket és egyéb tárgyakat megvásárolhatunk. — Központi Kereskedelmi és Forgalmi Részleg. Magánüzlet. Jutalékkal helyettesítendő Adóvétel Rtg. Parcul Traian 12. — Értekezés délután.

Szővőszék megkezdett perzsa szőnyeggel, anyaggal eladó. Berkovits-u. 8. 299H

Sürgösen kerestetnek:

Biedermayer székek, hálószoza butorok, ebédülőszoba butorok, régi falfaragás garnitúra (3 gye-tyartató árával), régi goblin kézimunkák. Szép antik petroleum lámpa, antik kristály csillár, schöberl ág, hencser, hencsertakár, függönyök, ebédülőszőnyeg, átjáró szőnyegek, rézkármis, 1 abrosz, 1 háromrészes garderozszerény, 1 fekete k-rek vagy o.ál asztal, diszpoarak, íróasztal készlet órával, 2 vitrin 2 hónapra bérbe.

Humanitas

Str. Alex. (Teleky-u.) 11.

Magánház 3 szoba, fürdő és cselédszobával, összes mellék helyiségekkel a Szent János-utcán 310 ezer leiert eladó. Vevők címüket a kiadóba „Könyelem” jelígre. 265

Utikosarak, iskolatásák, játékok, zománc és alumínium edények, piaci kosarak legelősebb bevásárlási ferrása a Farkas-árház, Zöldfa-u. 5. Babajavítás, porcellánragasztás. 254

Uj magánház 120.000 leiert eladó. Házakat olcsón építek, javítok. Seprényi építési vállalkozó Váradi Zs.-u. 39. 290H

Uj zsaket eladó. Péter-u. 4. a. 302H

Eladók, jól jövedelmező bér- és magánházak két hold szőlő terméssel, két szobás lakást is keresek. Ingatlan forgalmi iroda. Szent J. u. 70. 311

Vas és rézbutor

készítő műhelyemet Saguna

(Kapucinus)-utca 63.

Szacsavay-u. 63.

szám alá helyeztem át, ahol gyári árban kaphatók: ágak, éjjeli szekrények, gyermek-ágak, összehajtható vas-ágak, mosdók, vasfogasok, sportkoszik, gyermekbiciklik,

sodronyágybélétek

Kórházak, intézetek és szállodák berendezését jutányosan vállalom.

Szabó, lakatos.

Papírhuiladékok minden mennyiségben veszünk, Sonnenfeld nyomda Str. Prințul Carol (Szilágyi Dezső-utca) 6. sz.

Hamis fogakat, brilliáns, platínát, aranyat magas árban veszek. Kohn ékszerész, Kossuth-utca 7. 828

Eladó birtok. Az érmeleken 100 hold elsőosztályú szántóföld, berendezett tanyával. Vasutállomástól 3 kilométernyire. Értekezhetni ifj. Tóth István, Értarcsa. 259

Eladó egy szimpla Sack-féle sima és egy rovátkolt szimpla hengerek, továbbá egy Magyar gazdasági complet rosta, mind üzemképes állapotban. — Bövebbet Neumann, Hármass-u. 4. 233

Eladó házak.

Szilágyi Dezső-utcán, Uri-utcán, Szent János-u. Szaniszló u., Heisler-u., Bunyitay-liget, Mocár u., Párizs-u., Gyár-u., Kolozsvári-u., Smetka-u., Hodosi-u., Berkovits u., Szőlőtelep-u., Damjanics-utca és még a város minden részében beköltözhető házak 65 ezer leitől 3 millióig. Vannak lakások, üzletek, szőlők, földek, birtokok. Ha lakást, házat, földjét, butorozott lakását eladni, kiadni, cserélni akarja, forduljon bizalommal hozzám, díszkörtén azonnal elintézem. Lakásokat 24 óra belül eladok. Bizományba bármilyen elfogadok.

Weiss Gizi

KÖZVETÍTŐ IRODÁJA

Nyomda-utca 4.

Költő hangu hosszú zongora eladó. Cim a kiadóhivatalba. 264

Falusi vagy városi gazdálkodónak alkalmas pince, istálló, disznóól, villany, csatornázással ellátott, vilamos megállival szemben új ház egy-százhetvenöt ezer leiert eladó. Azonnal elfoglalható. Felvilágosítás: Friedmann Sztaroveszky-utca 1. üzletében. 289

Zongora rövid és pianónó bérbeadó. Körös-u. 21. Lakatos, szűcsmeister. 284

Rákóczi-uton, Bismertőn, Szent László-téren nagyon szép üzlethelyiségek átadók vagy bérbeadók. Pavel-u. 5. 287

Egy uri complete háló eladó. Meatekinthető 11-12. Széchenyi tér 1. sz. II. em. 23. ajtó. 286

Tömör ebédő, nagy keleti szmírna, porcellánok stb. eladók. Zöldfa-utca 21. I. em. 19. Déllel 10-12 között. 298H

Nagy könyvszekrény, 3 rekeszes, olcsón eladó. Szaniszló-u. 14. Házfelügyelőnél. 286

Hordók szüretre nagy mennyiségben, új és ócska eladók Lederer Józsefnél, Élesden. 293H

Használt szalagarnitúra és festő alvány eladó. Kálvária-u. 12. 292H

Hatvan méter fa és egy sertés olaj elköltözés miatt eladó. Kórház-u. 55. 291H

Eladó ház központban, elfoglalható 2 szobás lakással, esetleg kisebb magánházzal cserélhető. — Bövebbet Oláh, Bérm-u. 6. 303H

Üzletajtók vasredőnyvel és olcsó tetőablakok eladók: Parkszállóban. 300H

Törött aranyat

magas áron veszek.

Óra és ékszerjavításokat jutányos

árban eszközöl:

Róth Áron

Sas-passage, Tar-

solylyal szemben.

ELADÓ.

Több kisebb-nagyobb magánházak, beköltözhető lakással, jó jövedelmező bérházak, kisebb-nagyobb szőlő, negy birtok, kavics bánya, iroda és üzlethelyiség a központban, forgalmas helyen, jó meneteli koresma, 2 szoba, konyha és felszereléssel, több lakás lakások, butorozott szobák, fekete antik szalagarnitúra, gyönyörű goblinek, Ha házat, szőlőt, vagy lakást eladni akarja, bizalommal forduljon hozzám. Bizományba mindenféle kézimunkát és régi porcellánt elfogadok.

NICODIMNÉ, forgalmi

iroda. Vármá-u. 43.

Rhédey-kert.

Beköltözhető ház edős Körös-utca 5. 307

Különfélék

Horgolt ruhák, gobelinek, himzések, szobák és legelősebb Kaufmann kézimunkák, letben, Szaniszló-u. 16. gyöngfához gyönyörű ruhák.

Útlevelekhez, bérlekhez legutányosabbaszt fénycépekkel Zoltán fénycépez, Szaniszló-utca 25. szám.

Gépaizolás, gépaizolás munkák olcsón, jól készülnek. Str. Alexandru (Teleki-u.) 22.

Két iskolás gyermek (12-16 éves) teljes társra elvállalok, zongorahasználat. Cim Hegedűs hírlapíróda.

Izr. magános urinál lakást több házból választani vagy fiút teljes ellátásra. Kálmánné, Hármass-u. 20. sz.

Orth. kóser koszt és teljes ellátást kapnak. Menczel, Gilányi-utca 22.

Egy jó társat keresek zoló műhelyem továbbvezetéséhez. Cim a kiadóban.

Stabil

gépek és felszerelések lerakata Nagypiac-tér.

Sürgös jelentés

malomtulajdonosok, gyárosok, géptulajdonosok figyelmébe. Október 1-től kezdve hozzánk bizományba küldendő gépeket

magas előleg

folyósítunk

malmentese

Előjegyzések má

héten megkezdő

nek. Előleg ny

tunk mezőgazdas

malom, szerszá

gépekre szívóg

benzin és

villany-

motorokra

Távirati cím:

„Stabil”

Telefonok:

16-86 és 9-50